

HRVATSKA PANEUROPSKA UNIJA
FOEDUS PANEUROPAEUM CROATICUM

Glas

BROJ 21

■ LISTOPAD 2006.

■ GODINA XI

PANEUROPE

PREDSTAVLJANJE KNJIGE
“OTTO VON HABSBURG
ŽIVOTOPIS”

EUROPSKI IDENTITET - HRVATSKA 2007.

DUBROVNIK, 27. - 29. LISTOPADA 2006.

Nakladnik: HRVATSKA PANEUROPSKA UNIJA
 ZA NAKLADNIKA: prof. dr. Pavo Barišić
 GLAVNI UREDNIK: Željko Obad, prof.
 U UREĐIVANJU OVOG BROJA SUDJELOVALI: akademik Mislav Ježić, prof. dr. Pavo Barišić,
 prof. dr. Milena Žic Fucks, Vladimir Vadjon, prof.
 LEKTURA/REDAKTURA: Marijan Ričković, prof.,
 SURADNICA U TEHNIČKOJ OBRADI: Ružica Špoljarić i Irena Bagarić
 FOTOGRAFIJE: Vanja Obad i Željko Obad, arhiva PEU
 ADRESA UREDNIŠTVA: Zagreb, Jurišićeva 1a, telefoni: 385/1/ 48 13 435, 48 13 451, faks: 48 13 453
 E-mail: hpeu@zg.t-com.hr, www.hpeu.hr
 Prepress: Reprograph, Tisak: Znanje d.d.

Zahvaljujemo aktivistima HPEU-a na obavljenim poslovima u organizaciji pripreme i tiska časopisa

PREDSTAVLJANJE KNJIGE

Otto von Habsburg, životopis

DRAGI GOST PONOVRNO U HRVATSKOJ

Dr. Otto von Habsburg s puno volje, elana i ljubavi prema paneuropskim prijateljima i Hrvatskoj, usprkos svojoj 94. godini života, našao je vremena da predstavi knjigu o svom životu i radu, autora Stephana Baiera i Eve Demmerle. Trodnevni posjet Varaždinu, Požegi i Zagrebu iskoristio je za niz susreta, razgovora, obilazak kulturnih ustanova te državnih, gospodarstvenih, crkvenih i drugih dužnosnika te događanja koja su u njegovu čast priredili domaćini.

Da podsjetimo, knjiga „Otto von Habsburg, životopis“ jedinstveni je izvor dosad neobjavljenih dokumenata, uz mnogobrojne fotografije iz privatnog arhiva obitelji Habsburg. Ovo izdanje širokom krugu čitateljstva zorno i detaljno prikazuje povijesne događaje koji se u velikoj mjeri tiču i same Hrvatske, od posljednjih godina vladanja cara i kralja Franje Josipa I., vjenčanja nadvojvode Karla i princeze Zite Bourbon Parma, roditelja nadvojvode Otta, izbijanja Prvoga svjetskog rata i uništenja Austro-Ugarske Monarhije - sve do danas.

Prikazana su sva razdoblja bogatog života nadvojvode Otta i njegove obitelji, brojni događaji kojima je bio kako svjedokom, tako i sudionikom.

VARAŽDIN, 16. LIPNJA 2006., Gradska vijećnica

Ivan Čehok, varaždinski gradonačelnik
EU ne može bez Hrvatske

Vaša Ekscelencijo, članovi HPEU-a, gospodo pomoćnici ministra, dragi prijatelju Bolkoviću, članovi Njemačko-hrvatskog-društva i ostali nazočni. Sve vas pozdravljam i želim dobrodošlicu. Posebno pozdravljam njegovu visost - dr. Otta von Habsburga i želim mu srdačnu dobrodošlicu u grad Varaždin, posebno u ovu gradsku jezgru - Gradsku vijećnicu koja je jedna od najstarijih u srednjoj Europi. I to ne toliko po samoj starini izgradnje, nego po činjenici da se ovdje neprekidno održavaju sjednice gradske vlade od kraja 14. stoljeća do danas.

Budući da grad Varaždin nikada u povijesti nitko nije pokorio, nikada se nije dogodilo da bi sjedište gradonačelnika bilo premješteno iz ovog grada. Vi znate, Vaša Ekscelencijo, da su ovaj prostor nekada nazivali „relikvijske-relikvijarum“, dakle ostaci - ostataka i da smo mi, zapravo, spasili Beč tijekom opsade i praktično zbog toga šest stoljeća gradska vlast ovdje stoluje.

Varaždin je svoje zlatno doba proživio u razdoblju baroka, što ste i sami vidjeli, premda je grad mnogo stariji. Gradonačelnike su nekada građani birali neposrednim izborima i jednom sam američkom veleposlaniku rekao kako smo ovdje određene oblike demokracije poznavali davno prije mnogih.

U baroku se grad razvio, a u Habsburškoj Monarhiji Varaždin je bio prvi glavni grad Hrvatske. Tijekom carevanja Marije Terezije ovdje je bilo sjedište hrvatske vlade, a nakon jednoga katastrofalnog požara sjedište je premješteno u Zagreb. Mogu iskreno reći da nismo zalosni što nismo glavni grad.

Danas je Varaždin jedno od najjačih hrvatskih gospodarskih središta. Imamo više stranih ulaganja u proizvodnju nego cijela Hrvatska zajedno. Grad se dobro razvija i kao jako financijsko središte. No možda smo najpoznatiji po činjenici da smo jako kulturno i obrazovno središte, tako da je Varaždin jedini grad, uz veće gradove, poznat po tome da ima svoje kazalište, svoje orkestre, poznate barokne večeri i taj festival je jedini hrvatski naveden u katalogu Vijeća Europe. Zatim je tu lijepi građanski festival koji se zove „Špencirfest“, na koji Vas, Ekscelencijo, srdačno pozivam jer vidim da možete dobro hodati. Imamo povijesnu građansku gardu.

Ovaj grad je tijekom habsburške vladavine bio najjače hrvatsko središte i danas održava dobre veze s ljudima toga prostora, budući da je po mojem mišljenju Habsburška Monarhija bila prva ujedinjena Europa i prebrzo smo se požurili srušiti je. Najviše mi je drago da grad Varaždin prednjači u europskim integracijama, imamo gradove prijatelje po cijeloj Europi, od Portugala do Njemačke, Austrije, Slovačke, Mađarske ... Mislim kako Hrvatska ne treba čekati dan kad će se priključiti Europi, već se sada treba ponašati europski. Jer, kako su rekli stari filozofi „...čovjek ne pripada onom mjestu gdje stoji, nego onome mjestu koje gleda i kojemu se nada“. Tako i posjet delegacije Paneuropske unije svjedoči da nam je Europa zajednička domovina.

Prijam kod gradonačelnika Ivana Čehoka

Dr. Otto von Habsburg Povijest i tradicija ne mogu se dijeliti

Grad Varaždin svakako pripada velikim kulturnim gradovima Europe, ali velika stvar je za grad da ima na čelu osobu koja ne samo da zna čitati bilancu, nego znađe nešto i povijest i na tome Vam čestitam. Znam da ste prošli kroz teška vremena. Tada sam bio vrlo često u Hrvatskoj i putovao od njezinoga jednoga kraja do drugog i mogu reći kako sam se uvijek divio ovoj državi, ovom narodu naročito na hrabrosti u teškim i sudbonosnim vremenima. Ako čitate povijest vidite koliko velike heroje je dala Hrvatska, kao npr. Zrinski, danas zajednički junak i Hrvatske i Mađarske. Dodao bih tome, a to sam rekao sada i za radio, taj datum, koji je jedan od najvećih herojskih stvari u hrvatskoj povijesti, praktički je zaboravljen, a radi se o preokretu u ratovima s Turcima koji su upravo stvorili i omogućili Hrvate. Znamo svi da je preokret došao sa zasjedanjem Beča, ali ako čitate većinu tih knjiga, onda ono što je odlučujuće objektivno nije rečeno, da je na putu Turcima do zasjedanja Beča postojao mali gradić Kisek u kojem se nalazila vojna postrojba od 300 Hrvata pod hrvatskim zapovjedništvom. Ogromna je tamo bila vojska od oko 200 tisuća ljudi, a tih 300 Hrvata se borilo protiv njih i obranilo grad i praktički su time tursku vojsku zadržavali dva tjedna. To je kršćanskoj vojsci dopustilo da dođe prvo do Pasaua, a zatim do Beča. I kad je ta vojska došla neočekivano, dogodila se bitka koja je značila prekretnicu u tim svim dotadašnjim turskim ratovima.

Dakle, drago mi je da sam ovdje, a nisam prvi put, i samo mi još preostaje da vam kažem, ako se nešto može učiniti, stojim vam na raspolaganju. Mišljenja smo da je jedna od naših bitnih zadaća da učinimo sve da Hrvatska što prije uđe u Europsku uniju. Ne treba stvarati iluzije, bit će to teška borba, ali ne smijemo zaboraviti na vremena kada su Srbi stajali pred vratima grada, a gdje su danas. Mislim da je zadaća koju imamo svi da ne dopustimo da se povijest i tradicija ne mogu samo tako dijeliti. Kao što je uspjeh Hrvata u Kiseku doveo do prekretnice u ratovima s Turcima, tako je i naša zadaća da učinimo sve kako bi Hrvatska došla tamo kamo se pripada.

HNK Varaždin, 16. lipnja 2006.
Predstavljane knjige
i pozdravne riječi domaćina

Predsjednica ogranka Paneuropske unije Varaždin dr. Vesna Dušak pozdravila je nazočne, posebno dr. Otta von Habsburga, a zatim se kratkim pozdravima svima obratio počasni predsjednik Njemačko-hrvatskog društva dr. Damir Mamuzić koji se također posebno zah-

valio dr. Otta von Habsburgu, osvijeđenom prijatelju Hrvatske, na njegovu dolasku u Varaždin. Pozdravio je izaslanstvo Hrvatske paneuropske unije iz Zagreba s predsjednikom prof. dr. Pavom Barišićem na čelu, kojem je zahvalio na uloženoj trudi da dr. Otto von Habsburg osobno prisustvuje predstavljanju knjige.

Mr. sc. Slobodan Mikac, član varaždinskog ogranka HPEU-a i pomoćnik ministra gospodarstva također se obratio nazočnima, zahvalio dr. Otta von Habsburgu na dolasku i napomenuo da je oduševljen njegovom zaista nevjerojatnom pamćenju događaja i povijesti, u što smo se svi mogli uvjeriti iz govora koje je dr. Habsburg imao prigodom svojih boravaka u Hrvatskoj. Također je napomenuo da su mnogi članovi Međunarodne paneuropske unije i u Europskom parlamentu, što je također značajno jer su osvijeđeni prijatelji Hrvatske.

Nakon pozdravnih prigodnih riječi, uslijedila je glazbena točka (Dora Tučakijević i Predrag Šantek), a zatim su dr. Mislav Ježić i dr. Pavo Barišić su predstavili knjigu Životopis.

Dr. Otto von Habsburg (naglasci)
Želim Hrvatsku kao uspješnu članicu EU-a

Poštovana ekscelencija g. biskupe Culej, g. profesore Ježiću, dragi prijatelju Barišiću, kao i svi oni koji su govorili o knjizi. Posebno želim zahvaliti predsjedniku Mamuziću koji je ovdje u vezi s time mnogo dobra učinio, da mu zahvalim na onome što se s tim u vezi u Varaždinu događalo. No sve to ne bi bilo moguće bez mnogih prijatelja koji su to činili u ime g. Mamuzića, jer jedan čovjek ne može napraviti sve bez pomoći prijatelja.

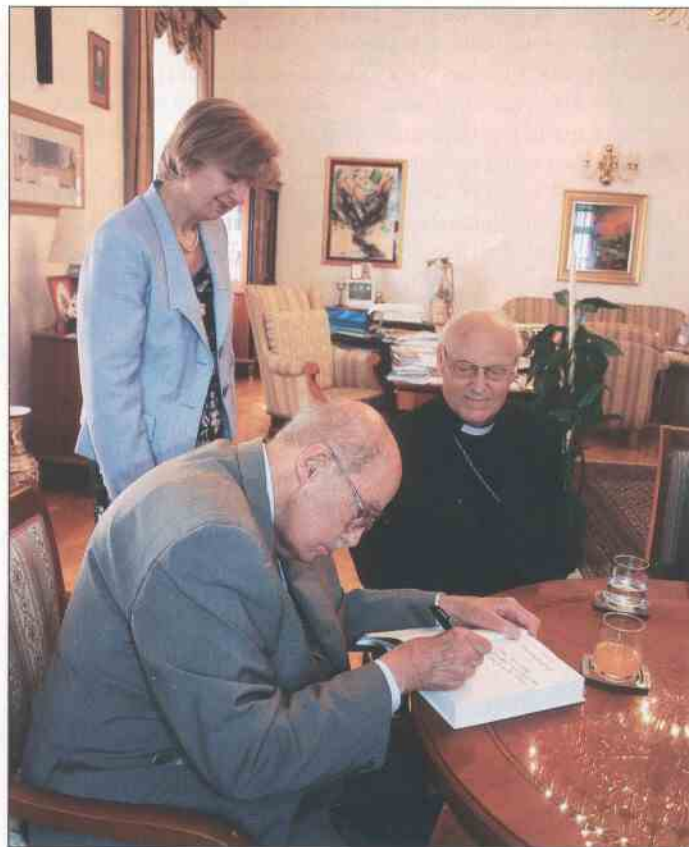
Često se radi o problemu zemljopisa i povijesti

Naime, radi se o tome da uvijek kada te negdje prijateljski prime, moraš se upitati radi li se to o meni ili o mojim prethodnicima? I čovjek se uvjeri kako se ipak radi o njegovim predcima. Moje dame i

U posjetu pastiru velikog srca

Nakon ugodne šetnje varaždinskim ulicama, izaslanstvo Hrvatske Paneuropske unije uputila se u sjedište Varaždinske biskupije. Iako već tada vidno bolestan, prvi varaždinski biskup, danas pokojni mons. Marko Culej, uz osmijeh dobrodošlice, našao je vremena i snage za prijam prijatelja, razmjenu prigodnih darova i raspravu o aktualnim događanjima.

Slike u prilogu najbolje govore o srdačnoj dobrodošlici. Blagopokojni biskup Culej bio je veliki promotor duhovne, liturgijske glazbe, a u svojoj biskupiji želio je obuhvatiti sve i biti pastir svima. Svojom jednostavnošću, dobrohotnošću, vedrinom, otvorenosti te neviđenom srdačnošću osvojio je mnogo vjernika i ljudi dobre volje, pa je njegov odlazak za mnoge, a posebno članove Paneuropske unije, gubitak dragoga prijatelja, svećenika i biskupa s velikim i toplim srecem.

† Dr. sc. Vesna Dušak predala je potpisani primjerak Životopisa biskupu Marku Culeju (†)

Paneuropļani u razgledavanju Varaždina †

gospodo, obveze i zadaće koje su se pred mene postavile u ono doba nisu nikakva posebna zasluga, one su jednostavno došle. Bio sam zainteresiran za neke stvari koje su spomenute u ovoj knjizi i možda da ih malo pojasnim, ali vam moram potpuno iskreno reći da knjigu nisam pročitao. Jer, ako nešto želite učiniti onda ste s tim sto posto okupirani, nemate vremena za čitanje. A kada postanete tako stari kao što sam ja, da se možete samo zahvaliti Bogu na životu i daru kako bi mogao izvršiti takve lijepe zadaće. Vidio sam što su učinili moji roditelji, za koje se danas kaže da su imali uspješan život. Moja majka je bila hrabra osoba i praktički je na isti način živjela i dala čovjeku neke stvari koje mu ostaju za cijeli život. Mogu vam govoriti i tome kako su mi moji roditelji jednostavno dali ljubav prema nekim nacijama. Tu je bio prvi primjer s Hrvatskom. No ljubav imate u sebi, to nije nikakva zasluga, to je bio dar i to nije samo Hrvatska, već su mi roditelji podarili posebnu ljubav prema Galiciji. Oni su u svom kratkom sretnom životu bili u Galiciji, a ja također, pa iako sam bio mali dječak, toga se sjećam i sada kao star čovjek. Sjećam se osoba

koje sam susreo tada, sjećam se da su mi roditelji govorili o jednom židovskom trgovcu koji se zvao Abraham Alan. On im je bio posebno vjeran i gle čuda, prilikom pogreba bečkog kardinala sjedi ispred mene sveučilišni profesor Alan. Pitam ga, i to je bio sin onog Abrahama! Bio je zaprepašten kako se takvoga nečeg sjećam. A što se tiče posebne obveze prema Hrvatskoj, vidite to je obveza, nešto čega se ne možete riješiti i kod mene je to uvijek bilo tako, da su mnoge stvari ili ljudi prešle preko moga puta i da sam njima svima mogao pokloniti svoje sjećanje. Recimo, moj boravak u Americi, tijekom kojeg je bio tamo čitav niz Hrvata i nisam čuo o njihovim poteškoćama sve dok nije došao Ante Došen, koji je rekao što se to događa s Hrvatima. Naime, Srbi su u Americi imali fantastičan propagandni aparat, a Hrvati, nažalost, nisu imali nikakav. I onda sam reagirao.

Želim Hrvatsku kao uspješnu članicu Europske unije. Naime, to je kao i do sada za Hrvatsku životno pitanje. Jedna od najvećih loših strana odnosno slabosti naših političara je da većina od njih ne zna niti zemljopis niti povijest, a radi se o problemu zemljopisa i problemu povijesti. Uvijek se kaže da se događaji ponavljaju. Ponekad se čini da to nije tako, ali kada to promatrate s veće distance, onda vidite da je ipak to tako. Uzmimo, na primjer, sadašnji rat u Iraku, njega su prouzročile greške koje su se događale prije 1919. godine. A godine 1916. su zainteresirani u Francuskoj i Velikoj Britaniji izmislili neki rat koji uopće nije postojao, postojale su tri države na tom području. Kada sam bio parlamentarac, vidio sam na licu mjesta dotičnu situaciju i imao sam tu sreću, privilegiju ili pravo da zatvorenike posjetim u njihovim ćelijama. Najbolje čuvani zatvor je tzv. Meli. Bio sam kod onih koji su štrajkali glađu i od kojih su neki, nažalost, umrli. S nekima od njih mogao sam otvoreno razgovarati.

Moje dame i gospodo, ponekad imam osjećaj da neke političke figure jednostavno nisu kadre vidjeti i prepoznati karte koje imaju. Tek netko tko čita povijest zna što se događalo u 19. stoljeću. Oni političari koje smo imali na nekim mjestima znali su da treba spriječiti prodor Rusa prema Sredozemnom moru i onda kada čujem glasove onih koji žele da Crna Gora ostane u Jugoslaviji, jasno mi je kako bi time po prvi put, da su uspjeli u tome, omogućili Rusima da dođu na Sredozemno

†Prijam kod varaždinskog biskupa Marka Culeje (†)

Županija baroknog sjaja

Varaždinska je županija srednjoeuropski prostor baroknog sjaja, glazbe, umjetnosti i očuvane prirode, osobit krajolik sjeverozapadnog dijela Hrvatske. Prema prvome pisanom spomenu, Varaždinska županija je najstarija, među prvima organizirana kao upravno-teritorijalna jedinica u hrvatskim zemljama. Spominje se već 20. kolovoza 1181. u Povelji hrvatsko-ugarskog kralja Bele III., zajedno sa županom varaždinskim, imenom Belec još iz razdoblja od 1131. godine.

U jednoj od viteških dvorana, večeru i prijam za paneuropske goste priredio je varaždinski župan Radimir Čačić, koji je u pozdravnom govoru s nekoliko rečenica opisao područje županije danas i naglasio kako je prioritet obrazovanje, jer je kvalitetno obrazovano stanovništvo jedan od osnovnih preduvjeta za razvoj gospodarstva i društva u cjelini. Već je ove školske godine prva u Republici Hrvatskoj počela s provedbom projekata besplatnog prijevoza srednjoškolskih učenika, povlaštenih studentskih kredita i povlaštenih kredita za srednjoškolce. Usto posebno je usmjerenje na definiranje i poticanje onih tipova poduzetništva i gospodarske aktivnosti razrađenim modelom javno-privatnog partnerstva na državnoj i lokalnoj razini te općenito mobilizacijom izvanproračunskog kapitala (tržište nekretnina, pretpristupni fondovi).

more sa svim posljedicama. Nedavno sam razgovarao s jednim od međunarodnih promatrača koji su bili u Crnoj Gori za vrijeme referenduma, a on mi je rekao kako nije neobično da je Martićeva stranka imala toliko novaca a borila se za samostalnost, i to je novac koji je došao iz Rusije. Naravno, to sve trebate gledati u kontekstu neobičnog velikog kraha cijene nafte. Samo dragom Bogu možemo zahvaliti da se

u Crnoj Gori dogodilo tako kako se dogodilo i sigurno ne bi bila nikako dobra vijest da su Rusi došli u Dubrovnik i to s južne strane. To su ona gledišta koja moramo imati stalno pred svojim očima, a to znači ono što je zadaća Hrvatske i što je obveza Europske unije prema Hrvatskoj. Ovo stalno stopiranje priključenja Hrvatske Europskoj uniji je jednostavno kratko rečeno je skandal. Naravno, vještica međunarodne scene je uvijek govorila da je protiv priključenja Hrvatske EU-u, dok se ne izruči general Gotovina. Neovisno o tome što mislimo, u krajnjoj liniji, tko je bio agresor, je li Hrvatska koga napala, točno znamo tko je što napravio i zato trebamo postaviti pitanje - kako se sve to događalo. Osim toga, radi se o pitanju velike politike, neovisno o tome je li optužnica protiv generala Gotovine bila opravdana. Međutim, treba spoznati da je ta cijela priča praktički izgrađena na optužbi protiv Hrvatske da general nije bio isporučen, ali kada je kod generala nađena putovnica iz koje je bilo jasno vidljivo da on zadnju godinu nije bio u Hrvatskoj, kao što znate uhićen je u Španjolskoj, i kada je bilo dokazano kako je ono što su govorili premijer i Predsjednik RH bila istina, a da je Carla del Ponte u stvari iznosila laži koje su i dan-danas vidljive i imaju posljedice da se još i danas konzekventno sprječava Hrvatskoj pristupanje EU-u.

Predstavljane knjige u velikoj dvorani HNK u Varaždinu

Potpisivanje kupljenih primjeraka

Nepravda je da Hrvatska biva prevarena za svoja prava

Onaj tko barem malo poznaje pravo točno zna da nakon što se vidjela putovnica generala Gotovine, istog trenutka su se sve mjere koje su bile postavljene prema Hrvatskoj trebale ukinuti i da se Hrvatskoj prizna pravo, jer radi se o pravu, da bude primljena u EU u istom terminu kao Rumunjska i Bugarska.

Moje dame i gospodo, ovdje imamo zadatak, sada ne smijemo popustiti i u Hrvatskoj i izvan nje moramo i dalje lobirati na tome kako se ova laž razotkrije i da Hrvatska ima apsolutno pravo i da zahtijeva prema svim pravnim propisima koji postoje na ovom svijetu da istodobno s Rumunjskom i Bugarskom uđe u EU. Dragi prijatelji, to je pravno pitanje, nije pitanje patriotizma ili simpatije i ako

odustanemo od tog prava, to znači praktički pucanje cijele Europske unije. Želio sam skrenuti pozornost na te točke jer mi se činilo da su one međusobno ovisne.

Znate i sami kako smo vodili borbu za ulazak kršćanstva i Boga u Ustav EU, a nažalost s naše strane akcija nije bila dovoljno dobro vođena i nadam se da će Crkva to mnogo jasnije i energičnije naglasiti. Moram vam reći kako sam u svom životu imao mnogo sreće. Prilikom mog boravka u Washingtonu bio sam prisutan kada se počela voditi rasprava o toj temi. Bez prisutnosti javnosti je bila spomenuta Rooseveltova misao o tome da treba stvoriti jednu organizaciju kako bi se uspostavila jedna alijansa koja će nakon rata očuvati mir. To su bili početni razgovori o osnivanju Ujedinjenih nacija. Međutim, na taj sastanak su bile pozvane samo velike sile, pa se tako radilo o konferenciji triju država – SAD-u, čiji predstavnik je bila osoba za koju se kasnije uspostavilo da je ruski špijun, drugi je bio engleski ministar vanjskih poslova. Ja sam ga morao dobro upoznati i to je bilo zabavno. Bio je jedan od najlošijih ljudi kojega sam sreo. Treći je bio predstavnik Sovjetskog Saveza koji je bio prijašnji ministar vanjskih poslova. Nakon njihove prve sjednice Rus je dao izjavu kako Sovjetski Savez postavlja apsolutni uvjet da se ne smije govoriti niti o bilo kakvom višem biću. Kako je rekao, sve te duhove treba stjerati s njihovih prijestolja i na njihovo mjesto postaviti čovjeka. I to se prihvatilo 1945. g. kada došlo je do konferencije u San Francisku, gdje je osnovana organizacija UN. Zahtjev da se u dokument unese neki odnos i veza prema Bogu bio je odbijen. To je formula Staljinova, a moram samo reći da u sadašnjoj borbi protiv uloge Boga, ako dakle tim strukturama uspije unijeti njihovu formulaciju u tekst, onda možemo reći da je to osobni trijumf Staljina.

Moje dame i gospodo, želio bih vam zahvaliti na vašem strpljenju za slušanje, jer sam predugo govorio, i molio bih vas da se založite da se glas Hrvatske što više i jače čuje u svijetu. Svi zajedno moramo postići da Hrvatska može nastupiti kao ravnopravna sila u ovoj zajednici. Jednostavno je nepravda kako Hrvatska na osnovi jedne laži bude prevarena za svoja prava. Moramo učiniti sve da Europska unija bude pravi trijumf prava i pravde, onda ta zajednica može nešto značiti u budućnosti.

Svečana večera sa županom Radimirom Čačićem

POŽEGA, 15. lipnja 2006.

Prijam u požeškoj Gradskoj vijećnici

Dr. Pavo Barišić

(naglasci iz govora pri predstavljanju knjige)

U pravom smislu paneuropski demokrat

Djelovanje dr. Otta von Habsburga pokazuje kako je ostao vjeran prisezi svojem ocu na smrtnoj postelji i da mu je stalno bila pred očima misao kako da se i Hrvatska nađe s ostalim europskim zemljama u okviru ujedinjene Europe. Veličina osobe dr. Habsburga ogleda se i u tome kako je on doista u pravom smislu jedan paneuropski demokrat.

Aristotel je za demokraciju rekao da je pravi demokrat onaj koji znade vladati i pokoravati se i upravo životni put dr. Habsburga predstavlja jedan dostojanstven hod carske visosti po rođenju, po nemirnoj uzavreloj Europi kao istinskoga paneuropskog demokrata po uvjere-

Dr. Otto von Habsburg i biskup dr. Antun Škvorčević

Požeška zlatna dolina

U jutarnjim satima sunčana „Zlatna dolina“, uokvirena slavonskim gorskim prstenom Psunja, Papuka, Dilja i Požeške gore i njeni domaćini ugostili su dragoga gosta, Otta von Habsburga kojemu je ovo treći posjet Požegi. Prijam zamjenika župana Požeško-slavonske županije g. I. Enjingija i zamjenika gradonačelnika g. Peića protekao je u sadržajnom razgovoru o povijesti, gospodarstvu, poduzetništvu i inicijativama mladih ljudi u ovom središtu trgovačkih, obrtničkih, upravnih, vojnih i crkvenih dužnosti.

Požeška županija spominje se po prvi put već 1210. godine, a crkvena župa 1232. g. Razvoj upravnih funkcija od osobite je važnosti za Požegu, dok su veliki obol tom razvitku dali i crkveni redovi - naročito franjevci, dominikanci, pavlini i isusovci.

Sakralni spomenici, uz profiliranu staru gradsku jezgru, koja je „zaokružena“, osobito u doba baroka, daju Požegi draž jednog od najljepših sjevernohrvatskih gradova.

nju. Kao brižni skrbnik naroda kojem su pripadali i kruni njegove obitelji, životni mu je san vidjeti sve objedinjene u demokratskoj Europskoj uniji i sve što možemo poželjeti je to da mu se taj san što prije ostvari.

Zaključio bih svoje izlaganje s navodom jedne misli sv. Aurelija Augustina, teologa koji je kazao upravo nešto što oslikava predanost i davanje koje dr. Habsburg čini, a to je da onaj čije je srce puno ljubavi on uvijek ima što darivati. Želim ovdje zahvaliti na svemu što je nama dao.

Prijam kod požeškog biskupa dr. Antuna Škvorčevića

Šetnjom od zgrade Gradske uprave do velike trokatnice, naslonjene na crkvu Sv. Lovre, dolazi se do tzv. Isusovačkog kolegija, koji je građen od 1709. do 1711. godine kao jednokatno barokno zdanje.

Danas je to sjedište Požeške biskupije, obnovljene 1997. godine. Ova biskupija ujedno je i potvrda i oživotvorenje stare biskupske tradicije koja je ponovno zaživjela.

Izaslanstvo Paneuropske unije primio je požeški biskup, dr. Antun Škvorčević koji je u dvorani „Bl. Alojzija Stepinca“ u Biskupskom domu u Požegi organizirao, zajedno s ogrankom Paneuropske unije Požega, predstavljanje knjige „Otto von Habsburg – životopis“.

Prijam kod požeškog biskupa

Prof. dr. Mislav Ježić

Knjiga „O. von Habsburg, životopis“ je velika panorama europske povijesti 20. st.

Vaša Visosti, preuzvišeni g. biskupe, gospodine dogradonačelnice, poštovane gospođe i gospodo, drago mi je da smo se ponovno našli u ovim prostorima u kojima sam već više puta pratio događaje u vašem gradu, osobito one koji su bili povezani s djelatnošću Paneuropske unije i našega požeškog ogranka. Ovom prilikom imamo sreću da u prisutnosti nadvojvode Otta von Habsburga predstavljamo njegov životopis.

Već je i prof. Barišić spomenuo usporedne živote koji spadaju u onu vrstu pisanja povijesti na koje se odnosi uzrečica da je povijest

učiteljica života. Cinici kažu, i to ne bez razloga, kako ljudi nisu nikada od povijesti ništa naučili. Povijest služi kao opis primjera kako treba živjeti na opće dobro, koliko treba radosti i vrlina da se nešto dobro u životu učini i zapravo se zabuna sastoji u tome da se povijesti danas pišu kao znanstveni prikazi i pregledi činjenica o događajima koji su se zbili, bez želje da se time pokažu ljudske životne i povijesne vrijednosti. Štoviše, možda se to u suvremenoj povijesti često smatra neznanstvenim, ali time se želi naučiti od povijesti ono što se naučiti može, kakvi su morali biti ljudi koji su povijest pokretali, a pogotovo oni koji su je pokretali u stvaralačkom pozitivnom energijom, s odanošću za opće dobro, hrabrošću koju je trebalo pokazati za to dobro. Poučni su vjerojatno i suprotni primjeri, ako se znaju prikazati. Ovdje se, međutim, radi o dijelu osoba koje su s nadvojvodom Ottom von Habsburgom dugo godina. Gospodin Baier bio parlamen-

Predstavljajući knjige Stephan Baier, prof. dr. sc. Pavo Barišić i akademik Mislav Ježić

tarni asistent nadvojvode u Europskom parlamentu, pratio njegov rad i to mu je davalo dubok uvid u izuzetnu ličnost nadvojvode. Gđa Demmerle je sada osobna tajnica nadvojvode i također ga dobro poznaje, a oboje su izvrsni povjesničari i povezali su povijesnu perspektivu s osobnim poznavanjem osobe koju su u knjizi prikazali.

Ta je knjiga s jedne strane velika panorama europske povijesti 20. stoljeća koju je pratio život nadvojvode, i to ne samo kao svjedoka poput drugih ljudi koji su živjeli u tom stoljeću, nego osobe koja je svakako živjela u žarištu zbivanja tijekom cijelog stoljeća, od rođenja kao dijete posljednjega austrijskoga cara i hrvatsko-mađarskoga kralja Karla I. Već je bila spomenuta izuzetnost vladara koji je preuzeo vlast u vrijeme svjetskoga rata i stremio miru, koji je predstavljao nasljeđe Monarhije o kojoj često imamo iz povijesti predodžbu da je bila posebna. Car Karlo I. prvi je uveo socijalno zakonodavstvo kakvoga nigdje nije bilo u Europi.

Međutim, svršetak I. svjetskog rata promijenio je svjetsku političku scenu. Dovoljno je samo reći da je nestalo austrijsko, austro-ugarsko carstvo, njemačko carstvo i rusko carstvo. Kako se to odrazilo na najstarijeg sina i prijestolonasljednika posljednjega cara, u kojim je uvjetima njegova hrabra majka carica i kraljica Zita osigurala naobrazbu njemu i ostaloj djeci, kako se zatim Otto v. Habsburg, svršivši studije i stekavši doktorat, uključio u politička zbivanja, kako je postao simbol borbe Austrije za neovisnost od nacističke Njemačke prije anšlusa, kako je djelovao tijekom II. svjetskog rata u egzilu i koliko se zauzimao za Austriju i druge europske zemlje te napokon, koliko je toga učinio kao međunarodni predsjednik Paneuropske unije koji je naslijedio osnivača Richarda von Coudenhove Kalerigija 1973. g. i vodio 30 godina Međunarodnu PEU. On je, iako predstavnik najvišeg zamislivog plemstva tu elitističku i vizionarsku organizaciju pretvorio u masovnu demokratsku organizaciju. On je u cijelom svojem djelovanju mogao vidjeti budućnost, raditi na njoj i vjerujem da vam on sam najbolje može reći koliko se vizija koju je imao od početka svojega javnog djelovanja i u koje tada jedva da je tko vjerovao pogotovo izvan paneuropskih krugova, u međuvremenu ostvarila.

No nas stalno u ovoj verziji pozitivističke povijesti preplavljaju valovi obavijesti činjenica u kojima ne razumijemo što se događa. Već je prof. Barišić rekao kako se smatra da politika nije posve čist i čistan posao. Međutim, promatra li što se događalo tijekom 20. stoljeća, da su se događale strašne katastrofe I. i II. svjetskog rata, Hladnog rata, a kod nas i Domovinskog rata, a s druge strane se stvarala ta ideja mira europskoga i svjetskog, pokrenuta u paneuropskome pokretu i na kraju je ona pobijedila nakon II. svjetskog rata. Ali, ne radom novih sitnih političara koji su radili samo u svoju korist, ona nije pobijedila zato što bi bila ideja velikog tržišta i velikog profita, nego zahvaljujući ljudima poput prvoga i drugoga predsjednika Paneuropske unije i ostalim ljudima kršćanske opredijeljenosti.

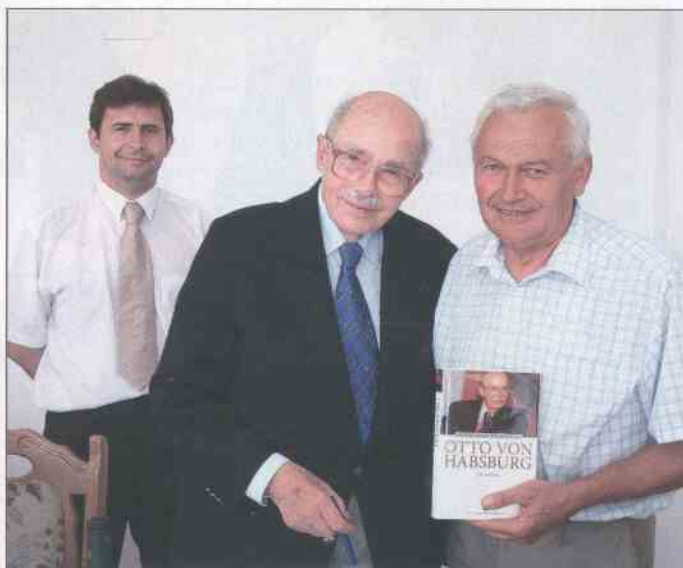
Riječ ima dr. Otto von Habsburg

Primjerak knjige prof. dr. P. Barišić predaje požeškom biskupu dr. A. Škvorčeviću

Ilija Bonić predaje svečani slavonski peškir (ručnik) i šešir uglednom gostu

Potpisanu knjigu primio je i poznati vinogradar Ivan Enjingi i sin

Zagreb - prijam kod nadbiskupa, zagrebačkog kardinala Josipa Bozanića

Sadržajan razgovor izaslanstvo HPEU-a obavilo je s kardinalom Josipom Bozanićem. Posebno je bilo riječ o prijamu Hrvatske u EU te o tome kako očuvati svoj vjerski identitet, identitet Crkve u Hrvatskoj, a i identitet hrvatskoga naroda, njegova političkog bića, njegove kulture i tradicije koje su od prvih početaka prožete kršćanstvom.

Također je bilo riječi i o Hrvatima u Bosni i Hercegovini koja mora ponovno postati zemlja pomirbe, susreta i mira, s naglaskom da sva nastojanja na putu dobra i izgradnje sretnije i bolje budućnosti Bosne i Hercegovine prati Božji zagovor.

Svetu misu u zagrebačkoj katedrali predvodio je mons. dr. Stanislav Vitković.

Poklonstvo blaženom kardinalu Alojziju Stepincu

Mons. dr. Stanislav Vitković pričešćuje nadvojvodu Otta von Habsburga

Delegacija PEU-a kod nadbiskupa, kardinala Josipa Bozanića

HRVATSKA PANEUROPSKA UNIJA I ZAKLADA "KONRAD ADENAUER"
MEĐUNARODNI STRUČNI SKUP

REFORMA PRAVOSUĐA I PRAVNA DRŽAVA - HRVATSKA 2007.

Zagreb, 1. i 2. veljače 2006.

Otvaranje međunarodnoga skupa u prostorijama Hrvatske Paneuropske unije počelo je u znaku Mozartove godine, izvođenjem Divertimenta u Es-duru W. A. Mozarta koji su izveli: Laura Vadjon, violina, Natalija Anikeeva, viola i Krešimir Lazar, violončelo

Vladavina prava, razvoj demokracije i zaštita ljudskih prava, kao osnovna načela i legati europskog ustavotvornog i zakonodavnog naslijeđa, osnovni su nacionalni prioriteti koje Republika Hrvatska, još od osamostaljenja i međunarodnog priznanja, nastoji ugraditi u svoj pravni sustav i ostvariti u svakodnevnoj praksi. Na ovom skupu o tome su govorili i moderirali diskusiju ugledni gosti – dr. Dirku Voss, prof. dr. Siegbert Alber i gosp. Gérard Bokanowski.

Inicijativu za održavanje ovog uglednog skupa dali su dr. Schmitz, direktor Ureda Zaklade Konrad Adenauer u Zagrebu i prof. dr. Pavo Barišić, predsjedniku Hrvatske Paneuropske unije i pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa.

Izgradnja pravne države i razvoj hrvatske demokracije zahtjevan je i trajan zadatak koji iziskuje sustavan i kompleksan rad, kako na polju zakonodavne djelatnosti, tako i u razvoju institucija.

Jedno od najvažnijih mjesta u reformi hrvatskog pravosudnog sustava zasigurno pripada reformi ovršnog postupka, s obzirom na činjenicu da su zaostaci ovrhe činili 32% od ukupnog broja neriješenih predmeta. Ovršni zakon stupio je na snagu prošloga mjeseca, a Akcijski plan smanjenja broja neriješenih ovršnih predmeta, koji se primjenjuje od listopada 2005. godine, postigao je zacrtane ciljeve – na svim sudovima zaustavljen je trend porasta broja neriješenih predmeta, a njihov broj je smanjen. Akcijski plan za ovrhe koji je započeo u listopadu prošle godine rezultirao je smanjenjem broja neriješenih ovršnih predmeta za 111.708 ovršnih predmeta u tri mjeseca od početka provedbe mjera.

Od 2005. godine Ministarstvo pravosuđa provodi neposredan nadzor nad radom sudske uprave, kako bi se utvrdile i otklonile nepravilnosti i nezakonitosti, posebice one koje se odražavaju na učinkovitost u radu sudova.

Od sredine 2004. godine Ministarstvo pravosuđa obavlja i nadzor financijskog i materijalnog poslovanja unutar Ministarstva, sudova i državnih odvjetništava, kao i nadzor zakonitosti u njihovom postupanju i namjenskog trošenja osiguranih sredstava za rad, te predlaže mjere za racionalno korištenje tih sredstava.

Kao rezultat mnogih mjera koje je Ministarstvo pravosuđa poduzelo u okviru zemljišno knjižne reforme, kao i nadzora nad radom zemljišno knjižnih odjela, znatno je poboljšana učinkovitost u rješavanju zemljišno knjižnih predmeta. Akcijski plan za zemljišne knjige koji je započeo u rujnu 2004. godine rezultirao je smanjenjem broja neriješenih predmeta za 144.972 zemljišno knjižna predmeta na kraju 2005. godine.

Kao što je poznato, krajem prošle godine otvorili smo digitalne zemljišne knjige u svih 109 zemljišno knjižnih odjela. Digitalizirane zemljišne knjige moguće je pregledati na web stranici Ministarstva pravosuđa. Do kraja 2006. godine zemljišno knjižni ulošci za cijelu Hrvatsku bit će prepisani u digitalni oblik i verificirani. Isto tako do kraja 2006. godine riješit svi neriješeni zemljišnoknjižni predmeti.

Vjerujemo da su predavanja i rasprava pridonijeti našim daljnjim nastojanjima u izgradnji pravne države, sukladno standardima s kojima smo suočeni kao država kandidatkinja za punopravno članstvo u obitelji europskih zajednica.

Ana Lovrin,
Odbor Sabora RH za pravosuđe:
Iskustva iz prakse

- Vladavina prava i pravna država odlika je razvijenih demokratskih društava i svakako je jasan cilj hrvatske države. Hrvatska kao, uostalom i druge tranzicijske zemlje, prolazi trnovit put k uspostavi najviših standarda što, jasno, nije lako nakon gotovo pola stoljeća naslijeđa totalitarnog režima.

Stoga s pravom možemo biti ponosni na Izvješće Europske komisije od 9. studenog 2005. kojim se utvrđuje napredak Hrvatske u procesu prihvatanja europskih standarda, u predmetu našeg današnjeg interesa poglavito dio koji se odnosi na prihvatanje političkih kriterija – učvršćivanje demokracije i vladavine prava, te učinkovito pravosuđe, kao jamstvo pravne sigurnosti građana, gospodarskih subjekata i tržišta. Naš konačan cilj – neovisan i učinkovit pravosudni sustav, preduvjet je postizanja povjerenja građana u pravosuđe, vjerovanja u vladavinu prava, osjećaja pravne sigurnosti i promicanja temeljnih ljudskih prava i sloboda. Stoga valja pozdraviti napore i rezultate Vlade RH i Ministarstva pravosuđa koji su kreirali Strategiju reforme pravosudnog sustava kao sveobuhvatan dokument s potrebnim mjerama reforme i prilagodbe pravosuđa za ulazak Hrvatske u EU.

Valja, također, napomenuti kako je i dosadašnjim aktivnostima Hrvatskog sabora i Vlade doneseno niz pojedinačnih zakona, odnosno izmjena i dopuna zakona, čija je primjena u praksi već pokazala boljitak. Ovdje prvenstveno mislim na uspjeh u

Moderator skupa dr. Dirk Voss

Prof. dr. Siegbert Alber

Ministrica pravosuđa Ana Lovrin

iste činjenične i pravne osnove, a što dovodi, da citiram profesora Diku, do „feudalizacije hrvatskog pravnog poretka“.

Postavke iz Strategije su dobro došle

I na kraju, ali čini se najvažnijim, je jasno i decidirano utvrđena obveza stalne edukacije sudaca i osiguranje preduvjeta za nju. Ovdje prvenstveno mislim na osnivanje Pravosudne akademije, kao stalnog edukacijskog centra. Sigurno je da je obrazovani sudac koji se stalno educira u teorijskom i praktičnom smislu uvjet učinkovitosti i neovisnosti sudstva. Prve pozitivne pomake djelovanja Akademije već vidimo, i mislim da to svi bez iznimke podržavaju. Držim kako bi se ona posebno djelotvorno mogla pokazati u izobrazbi sudaca za specijalizirana pravna područja unutar sudova. Također, izuzetno važno će biti upoznavanje sudaca s europskim pravom kao i usmjeravanje k teleološkom načinu tumačenja u primjeni zakonske norme.

Strategija, platformi ili kako su se već zvale bilo je i prije, ali osim velikih priča nije se dogodilo ništa. Ono što nas ovaj puta ohrabruje to je da je uz Strategiju priložen i Akcijski plan s jasno utvrđenim rokovima, obvezama i zaduženjima iz kojih se vidi da smo spremni preuzeti odgovornost za stanje u vlastitoj državi, te se tako odgovorni i spremni na hvatanje u koštac s problemima ravnopravno pridružiti ostalim europskim državama.

sređivanju zemljišnoknjižnih stanja, digitalizaciju zemljišnih knjiga i smanjenje rokova za provođenje zemljišnoknjižnih upisa na tri mjeseca. /Ne zaboravimo da je do nedavno ovaj rok iznosio dvije godine u najbanalnijim predmetima/.

Spora pravda zapravo je nepravda

Također, treba spomenuti i donošenje Zakona o sudovima koji rješava pitanje prava na suđenje u razumnom roku. Može se otvarati rasprava o tome jesu li utvrđena rješenja najbolja, osiguravaju li konzumiranje tog es-

encijalnoga ljudskog prava, propisanog Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i Ustavom RH. To će i praksa ubrzo pokazati, ali svakako da je i sama aktualizacija ovog problema veliki korak naprijed. Jer, spora pravda zapravo je nepravda.

Značajnim se čini i jačanje Ustavom utvrđene uloge Vrhovnog suda u jedinstvenju sudske prakse i time osiguravanje jednakosti svih građana pred sudom i zakonom. /Sada se naime događa da zbog, Zakonom o parničnom postupku, visoko određenoga vrijednosnog limita za reviziju – 100.000,00 kuna, presude županijskih sudova u ovim predmetima postaju pravomoćne, bez ikakve mogućnosti provjere jednakosti presuđenja u predmetima

Prof. dr. Pavo Barišić

†Pomoćnica ministrica pravosuđa Ljiljana Vodopija Čengić

†Predstavnik zaklade "Konrad Adenauer" gđa Elma Lakišić

†Glavni tajnik Međunarodne PEU Gerard Bokanowski

O PROVEDBI REFORME PRAVOSUĐA

Naglasci iz izlaganja Ljiljane Vodopije Čengić, pomoćnice ministrice pravosuđa

Strategijom reforme pravosuđa definirani su sljedeći prioriteti: djelotvorno i pouzdano sudstvo, skraćivanje trajanja sudskih postupaka, rješavanje zaostataka, informatizacija, ovrhe, usavršavanje pravosudnih dužnosnika, borba protiv organiziranog kriminala i korupcije i racionalizacija mreže sudova.

Pri tome, posebno bih izdvojila:

1. rješavanje svih zaostataka
2. racionalizacija strukture i organizacije sudova
3. skraćivanje trajanja sudskog postupka.

1. Uspješnom provedbom Strategije reforme pravosuđa u prvom redu želi se postići RJEŠAVANJE SVIH ZAOSTATAKA. Zašto? Pažljivom analizom grafa 1. može se uočiti da se u ukupnom postotku neriješenih predmeta na prvome mjestu nalaze neriješeni ovršni predmeti s 32%, slijede prekršajni predmeti s 20%, zatim zemljišnoknjižni predmeti s 19%, na parnične predmete otpada 17 % zatim kazneni predmeti 3 % i 9% ostalih.

Zašto je u rujnu 2004. godine došlo do primjene interventnih mjera u zemljišnim predmetima?

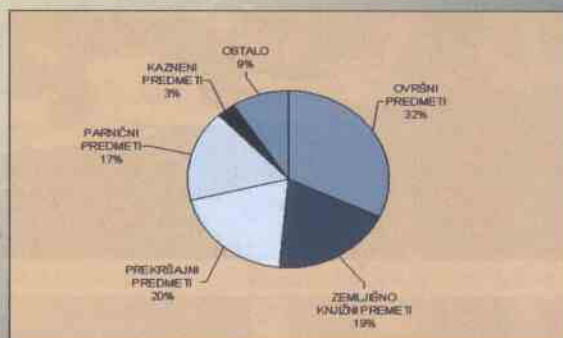
U prvome redu željelo se povratiti povjerenje građana u rad suda i gruntovnica. Ažurne zemljišne knjige, brz i jednostavan pristup podacima pridonosi i jačanju investicijske klime, što pogoduje povećanju domaćih i stranih ulaganja.

Najznačajnije novosti izmijenjenog Ovršnog zakona koji je stupio na snagu u siječnju 2006. godine su: rješavanje ovršnih predmeta na temelju vjerodostojne isprave od strane javnih bilježnika. Ovom izmjenom očekuje se dodatno rasterećenje sudova što će sucima ostaviti više vremena za rješavanje predmeta koji su po svojoj pravni prirodi sporni. Nadalje, novim Ovršnim zakonom stvorene su pretpostavke za osnivanje očevidnika nekretnina i pokretnina koje se prodaju u ovršnom postupku za koje se očekuje da će ubrzati naplatu potraživanja.

Treću veliku skupinu predmeta, koji čine zaostatke, predstavljaju prekršajni predmeti. Radi se naime o predmetima koji u najvećem broju slučajevi predstavljaju predmete male vrijednosti i koji opterećuju rad sudova. Često je puta vrijednost predmeta prekršajnog spora u nerazmjeru s vrijednošću rada prekršajnog suca. U cilju rješavanja problema prekršajnih postupaka i prekršajnih sudova, u siječnju 2006. godine pokrenut je pilot projekt spajanja prekršajnih i općinskih sudova.

Strategija reforme pravosuđa

Rješavanje svih zaostataka

2. Drugi važan cilj kojem Strategija pridaje posebnu važnost je RACIONALIZACIJA STRUKTURE I ORGANIZACIJE SUDOVA.

Naime, prema istraživanjima CEPEJ (Komisija VE-a o učinkovitosti pravosuđa) RH jedna je od tri države VE-a s najvećim brojem sudova i sudaca u odnosu na broj stanovnika.

Ministarstvo pravosuđa RH korisnik je Twinning projekta CARDS 2002 „Podrška modernijem i učinkovitijem radu hrvatskih sudova“. Tijekom provedbe projekta finski partneri napravili su analizu strukture sudova u RH te predložili četiri najopćenitija kriterija koji bi trebali biti osnova za daljnje analize radi ustanovljavanja optimalnog broja sudova u Hrvatskoj. No svaka konkretnija akcija zahtijeva detaljniju analizu i dodatne kriterije na kojima radi radna skupina za racionalizaciju mreže sudova kao i CARDS 2003 i 2004. Drugim riječima, RH ima prevelik i neodgovarajući broj sudova s obzirom na veličinu države i broj stanovnika. Analize Projekta ukazale su da je sadašnja mreža sudova financijski neisplativa i zahtijeva ogromna strukturna ulaganja.

Racionalizacija strukture i organizacije sudova predstavlja jednu od najzahtjevnijih zadaća reforme pravosuđa:

1. ujednačeniji pristup pravosuđu za sve hrvatske građane,
2. ujednačenija sudska praksa,
3. više mogućnosti za obuku, specijalizaciju i usavršavanje sudaca,
4. bolje funkcioniranje sudova za vrijeme praznika ili bolovanja,
5. stvarna mogućnost svakog suda da sazove vijeće od nekoliko sudaca,
6. povećanje isplativosti.

3. SKRAĆIVANJE TRAJANJA SUDSKIH POSTUPAKA, odnosno svođenje trajanja sudskih postupaka na razumnu duljinu, uz transparentnost rada sudova, treći je cilj koji se želi postići Strategijom reforme pravosuđa.

Postizanje ovog cilja nastoji se postići putem:

- izmjene i dopune Ovršnog zakona (stupile na snagu 1. siječnja 2006.),
- prijedlog izmjena Stečajnog zakona,
- izmjene i dopune Zakona o sudovima,
- dosljedne i redovite provedbe upravnog nadzora nad sudovima,
- izmijenjenog i dopunjenog Zakona o sudovima koji donosi novi institut pravosudnih inspektora, a u Ministarstvu pravosuđa osnovan je i poseban Sektor za nadzor pravosudne uprave,
- izradu i uvođenje ICMS (integriranog sustava upravljanja sudskim spisima) na sve sudove u RH,
- jačanje alternativnih načina rješavanja sporova,
- novi sustav dostave poziva elektroničkim putem.

Strategija reforme pravosuđa

Skraćivanje trajanja sudskih postupaka

Godišnja skupština PEU Makedonije
1.-4. lipnja 2006.

POSTATI ČLANICOM EUROPSKE UNIJE

Makedonska Paneuropska unija održala je u Ohridu svoju godišnju skupštinu i organizirala međunarodni skup o tri vrlo zanimljive teme, i to; Kršćanski korijeni Europe (kršćanske vrijednosti u 3. mileniju); Postati članom Europske unije – domaća zadaća kako to učiniti; Makedonija – nova zemlja kandidatkinja za članstvo.

O ovim temama raspravljalo je niz uglednika Paneuropske unije, Europske unije te predstavnika domaćina. Skup je završio izletom u Neum, zajedničkim ručkom u restoranu «Sv. Sofija» te svetom misom.

Tribina

STANJE, POLITIKA I BUDUĆNOST EU-a

U suradnji sa zakladom "Hanns Seidel", 18. svibnja 2006. održano je zapaženo predavanje o temi "STANJE, POLITIKA I BUDUĆNOST EU-a". Predavač je bio dr. Manfred Scheich, ambassador ret.

Gospodin dr. Manfred Scheich bio je 1974.-1978. austrijski veleposlanik u Alžiru, 1983.-1986 austrijski veleposlanik pri EZ u Bruxellesu, 1987.-1992. voditelj Odjela za integracije i gospodarstvo u Saveznom ministarstvu za odnose s inozemstvom u Beču, predsjedavajući Ministarskoga vijeća za međuresorsku Radnu grupu za europske integracije, 1993.-1994. glavni austrijski pregovarač na razini veleposlanika u pristupnim pregovorima s EZ, 1995.-1999. stalni austrijski predstavnik pri EU u Bruxellesu, član «Reflexions-gruppe» i glavni pregovarač za Amsterdamski ugovor, te za Agendu 2000, 1999.

član neovisne komisije za Review of the Institutions and Procedures of the EU», od 2000. gostujući profesor za Europsku politiku na Sveučilištu u Innsbrucku. Voditelj tribine prof. dr. sc. Pavo Barišić, predsjednik HPEU, pomoćnik ministra znanosti obrazovanja i športa, uvodno je naglasio značaj i ulogu dr. Scheicha, posebno kao austrijskog predstavnika u EU.

U svom izlaganju dr. Steich objasnio je vrlo kompliciranu izradu zakona EU i uvažavanje pravnih stečevina pojedinih zemalja članica. Poželio je Hrvatskoj brzi ulazak u EU i naglasio kako to ona putem svojih mjera koje provodi i zakone koje ima, zaslužuje.

Dr. Manfred Scheich s domaćinima

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA U SARAJEVU

od 23. do 26. ožujka 2006.

BOSNA I HERCEGOVINA I EUROPSKE INTEGRACIJE

U organizaciji Bosansko-hercegovačke Paneuropske unije održan je ovaj skup u Sarajevu na kojem su sudjelovali gosti iz inozemstva, zastupnici u Europskom parlamentu, članovi Paneuropske unije i političari iz BiH. Organiziran je i vrlo sadržajan izlet u Mostar.

Pod visokim pokroviteljstvom predsjedatelja Vijeća ministara BiH g. Adnana Terzića počelo je zasjedanje Međunarodne konferencije o ovoj važnoj temi. Na sjednici je pročitana posebna zahvala predsjednika PEU-a Bosne i Hercegovine prof. dr. Franje Topića hrvatskoj delegaciji koja je brojila 11 članova i bila velika podrška skupu. Poglavito su pozitivno primljeni održani govori prof. dr. Pave Barišića i akademika Mislava Ježića na plenarnoj sjednici.

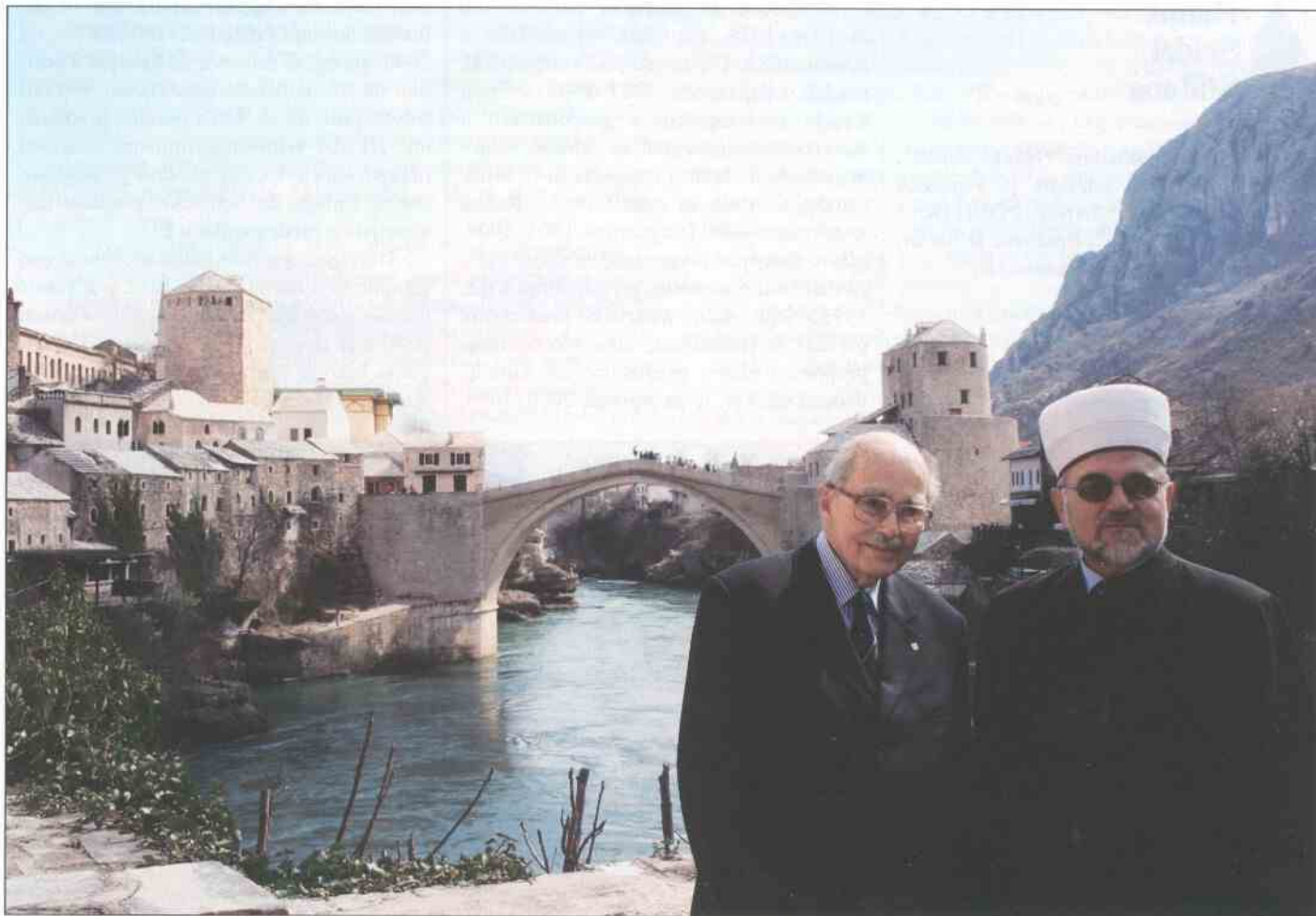
Dan prije, u četvrtak 23. ožujka 2006. održana je svečanost proglašenja nadvojvode dr. Otta von Habsburga počasnim građaninom grada Sarajeva. Uz Konferenciju organiziran je vrlo bogat kulturni program:

- posjet Biskupskom ordinarijatu u Mostaru,
- razgledanje stare jezgre grada Mostara,

- posjet mostarskom Muftiluku (muftija mostarski Seid ef. Smajkić),
- razgledanje tvrtke Aluminij d.d. Mostar
- posjet pravoslavnom manastiru u Žitomislićima, koji je sagrađen u 15. stoljeću, a gotovo potpuno uništen 1992., te nedavno obnovljen.

Skup je završio 26. ožujka 2006. sa sv. misom u katedrali, koju je predvodio pomoćni biskup vrhbosanski, mons. dr. Pero Sudar i obilaskom stare jezgre grada Sarajeva.

Projekt za katedralu napravio je Josip Vancaš, kombinirajući elemente romanike i gotike i tako stvorio sintezu po kojoj se ovaj objekt izdvaja od ostalih te vrste.

Dr. Otto von Habsburg s mostarskim muftijom Seid ef. Smajkićem

Obraćanje predsjedatelja Vijeća ministara BiH Adnana Terzića sudionicima Paneuropske konferencije

Prije deset godina, kada su poslijeratne rane još uvijek bile svježije, u našu zemlju dolazili su jedino humanitarni radnici i službenici međunarodne zajednice. I pored toga što se činilo da će Bosni i Hercegovini trebati decenije da se oporavi, humanitarnih radnika danas je sve manje, međunarodna zajednica se polako pakira, dok broj znanstvenika, stručnjaka i poslovnih ljudi koji pokazuju zanimanje za našu zemlju raste. To je, između ostalog, i znak da je Bosna i Hercegovina ponovo postala normalna zemlja.

Razvoj znanosti i tehnologije je društveni projekt, u koji mora biti uključena cijela zajednica. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će u narednih nekoliko mjeseci formirati i ministarstvo znanosti i tehnologije, što će, uvjeren sam, ponovo dovesti znanost u središte ekonomskog i društvenog razvoja naše zemlje. Nama je to potrebno, prije svega zato što put kojim smo krenuli podrazumijeva i značajan doprinos stručnjaka, mladih i obrazovanih ljudi, koji u našu zemlju mogu donijeti iskustvo razvijenog Zapada. Ova konferencija je jedan od načina da podijelimo iskustva na dobrobit i jednih i drugih.

Konferenciji želim uspješan ishod, a gostima da se dobro osjećaju u Bosni i Hercegovini. Normalnoj i europskoj Bosni i Hercegovini.

ZA EUROPU - ZAJEDNICU JEDNAKIH PRAVA

Govor člana Predsjedništva Bosne i Hercegovina Ive Mire Jovića na konferenciji "Uloga Paneuropske unije u integraciji Bosne i Hercegovine u Europsku uniju"

Bosna i Hercegovina je oduvijek pripadala europskom političkom i kulturnom i gospodarskom prostoru. Međutim, proces europskih integracija je proces koji traži temeljite promjene u društvu i zahtjeva sveobuhvatnu prilagodbu političkog, institucionalnog okvira i pravnog sustava radi dostizanja europskih standarda u svim područjima, a to je u ovom trenutku naš prioritet. Paneuropska unija u svom programu upravo ukazuje na temeljna načela koja zahtijevaju Europu kao zajednicu mira, prava i slobode na osnovi kršćanske slike čovjeka, ne na štetu nikoga a na korist svima.

Europa kao zajednica mira mora unaprijediti prijateljstvo svih naroda Europe i boriti se protiv razjedinjenja europskih naroda i prijeteci nacionalnih i socijalnih konflikata. Samo zauzimanjem za različitost europskih naroda, kultura i tradicija kao izraz bogate baštine Europe može se graditi europski patriotizam koji nadopunjuje nacionalni patriotizam.

Načelo pravne države osigurava univerzalnu vrijednost ljudskih prava i uvjet je za stupnjevitu izgradnju europske državnosti, jer samo to daje jamstvo Europe kao zajednice vrijednosti. Nažalost, prognanstvo, izbjeglištvo i etničko čišćenje u prošlom ratu imali su ogromne negativne posljedice za našu zemlju, Bosnu i Hercegovinu.

Zato, našim opredjeljenjem za Europu, kao zajednicu jednakih prava za sve, možemo ubuduće spriječiti sudbinu koju su nedavno doživjeli narodi u Bosni i Hercegovini. Pored toga, pravna država itekako mora obuhvaćati i zaštitu ljudskoga života protiv pobačaja, eutanazije i genomanipulacije.

Europa kao zajednica slobode mora se suprotstaviti svakome nasilju i totalitarizmu kao što su to bile ideologije komunizma i nacionalizma. Slobodni i samoodgovorni razvitak čovjeka i jačanje obitelji podupiraju svijest o zaštiti i pomoć slabima i bolesnima kao i odgovornost prema budućim naraštajima. Poštivanje svake različitosti, a posebice u jeziku i kulturi, jest jedno od temeljnih načela na kojima počiva Europa. Jednakopravnost svih naroda i građana je ono za što se zalažemo i u našoj zemlji.

Naša težnja je Europa slobodnih ljudi i naroda koja pošiva dostojanstvo svakog čovjeka i izkazuje poštovanje prema Bogu i njegovu stvaranju; Europa koja se svugdje u svijetu zalaže za ideale slobode i ljudskih prava; Europa koja kao duhovna vodeća moć može biti uzor cijelom svijetu.

Takvu Europu mi želimo. Takvoj Europi Bosna i Hercegovina hoće pripadati.

Proširenje EU-a

HRVATSKA ISPUNJAVA SVE KRITERIJE

Magdeburg, 5-7. svibnja 2006.

U Magdeburgu su održani 32. po redu Dani Paneurope. Njemačke Paneuropske unije od 5. do 7. svibnja 2006. pod naslovom „Da Europa pusti korijenje: Paneuropa“. Zastupnik u Europskom parlamentu Bernd Posselt izjavio je u glavnom priopćenju kako je za proširenje EU-a nužno načelo da zemlja kandidat bude europska država, da ispunjava propisane kriterije te da Europska unija ima kapacitet za njezin prihvati. „Prema tim mjerilima u ovom desetljeću, uz Rumunjsku i Bugarsku, možemo primiti samo još srednjoeuropsku Hrvatsku koja ispunjava sve kriterije.“ Nakon toga Europska unija treba stanku za konsolidaciju.

Prijestolnica prvih njemačkih careva

Upriličen pod pokroviteljstvom savezne predsjednice Vlade Angele Merkel, skup je okupio više od dvije stotine paneuropejaca iz 18 država. U uvodnom predavanju profesora dr. Ludgera Körntgena sa Sveučilišta u Tübingenu bilo je riječi o značenju Magdeburga za Europu i europski identitet, kao

grada u kojemu je stolovao prvi njemački car tisućljetnoga Svetoga Rimskog Carstva – Otto I. kasnije prozvan Otto Veliki.

Pisac ovih redaka imao je čast u ime predstavnika 18 nacija održati pozdravni govor u plenarnom dijelu skupa kada je dodjeljivano odličje Paneuropske unije potpredsjedniku Europskoga parlamenta Ingu Friedrichu. Iz Hrvatske je na skupu bila također nazočna veleposlanica u Saveznoj Republici Njemačkoj dr. Vesna Cvjetković Kurelec.

Ukazujući u govoru na činjenicu da su europski identitet povijesno saskale sile koje grade i spajaju kao i one koje razdvajaju i razaraju, autor je izrazio žaljenje što su uz ostale prije četiri stoljeća i Hrvati sudjelovali u rušenju grada. To je dio prošlosti koje se također treba sjećati da bi se razumjela budućnost. Ali je činjenica da postoje i pozitivni primjeri Hrvata koji su pridonijeli stvaranju europskoga kulturnoga identiteta Magdeburga. U gradu je, naime, živio i stvarao znameniti teolog i filozof Matija Vlačić Ilirik koji je napisao glasovite Magdeburške centurije. S veleposlanicom je dogovoreno da se podigne spomen ploča tom zaslužnom mislitelju.

Europski identitet

Skup je bio posvećen dvjema glavnim temama, europskom identitetu i energijskoj politici. U okviru prvog foruma rasprava se odvijala pod vidom retoričkoga pitanja – je li Europa kršćanski klub, zona slobodne trgovine ili svjetska velesila? Raspravu su vodili zastupnik u Europskom parlamentu i potpredsjednik Njemačke Paneuropske unije Alexander Gomolka i dopredsjednica Njemačke Paneuropske mladeži Kathrin Reiser. Gomolka je govorio o putu u krizu europskih vrednota i identitetu, postavljajući pitanje o važnosti likova i junaka europske prošlosti za njezin identitet.

Dvanaest zvijezda - biblijski simbol savršenstva

Bernd Posselt održao je zahvalni govor u povodu dodjele nagrade Ingu Friedrichu, dokazujući kako je riječ o vodećem evangeličkom intelektualcu koji svjedoči da nije ujedinjena Europa projekt Katoličke crkve. Ingo Friedrich zaslužan je za sadašnji

„Dani Paneurope“ u Magdeburgu †

Prof. dr. Pavo Barišić i Ingo Friedrich

izgled zastave EU-a. U žestokoj raspravi koja se vodila u Europskom parlamentu upravo je on dvanaest zvijezda kao biblijski simbol savršenstva predložio za znak europskoga identiteta i cjelovitosti. Europa kao ideja nije izbljednula. Ured Inga Friedricha

bio je glavni stožer u obrani Hrvatske u raspravi oko početka pregovora za ulazak u Europsku uniju.

Ingo Friedrich nakon dodjele odličja uvodno se osvrnuo na Posseltov pohvalni govor vlastitih zasluga sljedećim riječima: „Neka Bog oprosti Posseltu za mala pretjerivanja u veličanju mojih zasluga za proglašenje zastave, a meni grešniku što sam uživao u njegovim pohvalama.“ Također je evocirao uspomenu na trenutke kada je Jacques Delors, uz veliku medijsku pompu, podizao zastavu s dvanaest zvijezda. Otto von Habsburg smiješio se promatrajući taj čin, a na pitanje Inga Friedricha čemu se smiješi, odgovorio je kako uživa u tome što je Ingo kao protestant pridonio tome da se dvanaest zvijezda kao Marijin simbol ugradi u zastavu Europske unije.

U govoru je Ingo Friedrich citirao lorda Dahrendorfa koji je pretkazao kako će globalizacija imati za posljedicu nestajanje demokracije. Europska unija nudi odgovor na izazov globalizacije tako što svoje članice čini globalnim igračima, a istodobno na nacionalnoj razini stvara demokratske struk-

ture. Globalni izazov nije samo opskrba energijom nego osiguranje socijalnih i ekoloških standarda, stvaranje svjetskoga gospodarstva utemeljena na načelima socijalne pravde. Pravo je i dužnost Europljana širiti diljem svijeta europske vrednote i europski way of life.

Europa i Hrvatska

Predsjednik Međunarodne Paneuropske unije Alain Terrenoire govorio je o izgradnji europske građevine od različitih država te o načinu kako Europsku uniju s njezinih pola milijarde stanovnika od najveće trgovačke svjetske velesile načiniti jakim čimbenikom vanjske politike i sigurnosti. Globalizacija ne vodi svršetku povijesti nego pokazuje prizorište multipolarnog nadmetanja Sjedinjenih Država, Rusije, Kine, Indije i Japana, pred kojima također Europa mora pronaći i potvrditi svoje mjesto. Europa mora sama moći birati svoje članice i svoje saveznike. Ako Europa slijedi to načelo slobode odlučivanja, bit će uz bok ostalim svjetskim silama. Mora imati vlastitu informacijsku službu i tehniku. Uz vlastitu obranu važno je pitanje politike energije i suverenosti. Treba nastavak proširenja, naravno, Hrvatska treba pristupiti odmah. U tom svjetlu treba govoriti o većoj europskoj solidarnosti.

Državni ministar Rainer Robra, europski ministar Sachsen-Anhalta, u govoru je naglasio obje strane s koje treba promatrati Europu, iz svjetskopoliitičke perspektive i polazeći od korijena. Posebice se osvrnuo na povijest grada Magdeburga od doba cara Ottona, spominjući i događaj razaranja grada 1633. Naglasio je da su u tom činu sudjelovali mnogi iz cijele Europe, ne samo Hrvati, ali svima je oprašteno. Među događajima posebice je ukazao na mirovni piknik u Sopronu 19. kolovoza 1989. kada su otvorene granice koje su omogućile i otvaranje Istočne Njemačke. To je veliki europski događaj. Europska integracija treba se nastaviti, a prihvaćanje ustava postati zbiljnost.

Predstavljajući Hrvatsku Paneuropsku uniju autor ovoga izvješća govorio je o ostvarenjima Hrvatske u pregovorima za ulazak u Europsku uniju, posebice se osvrćući na poglavlje o znanosti i obrazovanju. Obrazložio sam reforme koje se poduzimaju od osnovnoga do visokoga obrazovanja i Bolonjskoga procesa. Pritom sam ukazao na znakovitost činjenice što su pod pritiskom nekih zemalja članica pregovori za ulazak u Europsku uniju s Turskom započeli simbolično nekoliko minuta prije nego pregovori s Hrvatskom. Izrazio sam nadu da se ta povezanost neće nastaviti do kraja pregovora i da će Hrvatska do 2009. naći svoje mjesto koje joj kao srednjoeuropskoj i sredozemnoj državi pripada u okrilju Europske unije.

Rad je skupa završio izletom brodom po Labi i razgledavanjem znamenitosti kulturnoga središta Magdeburga.

Prof. dr. sc. Pavo Barišić

† Veleposlanica RH u Berlinu dr. Vesna Cvjetković Kurelec i član EU parlamenta Julien Vanderbeeken

Slovačka - Trenčín

EUROPSKA UNIJA KAO GLOBALNI PARTNER

Slovačka Paneuropska unija organizirala je skup pod nazivom «Europska unija kao globalni partner». Suorganizatori su bili Ured ekonomske komisije pri EU-u, Ured EP-a u Slovačkoj, Hanns-Seidel-Stiftung i Slovačko društvo za vanjsku politiku. Skup je održan u gradu Trenčínu od 22. do 24. rujna 2006.

Prvu sjednicu otvorila je Andrea Elschekova, članica Europske komisije Republike Slovačke i Robert Hajšel, član pri Europskom parlamentu, a predsjedao je Vladimir Bilčík, voditelj europskih studija. Dopodnevni rad sastojao se od niza predavanja koja su održali: Jan Figel, član Europske komisije, Rauno Viemero, veleposlanik Finske u Slovačkoj, Miroslav Mikolašik, član Europskoga parlamenta, Alexander Duleba, član Društva za vanjsku politiku, Karel Hirman, odbornik za energetska politiku EU-a. Potom je uslijedila rasprava u kojoj su sudjelovali neki članovi vlade i predstavnici EU.

U predavanjima se postavilo nekoliko zanimljivih pitanja. Tako je iznesena netransparentnost politike Bruxellesa u svezi dodjele materijalne pomoći; neki su se zalagali da se svakako uspori pristup EU-u te da se to čini po regijama u kojima bi bilo više država. Kao primjer je bio Balkan, kako se nazivalo cijeli ovaj prostor bez distinkcije; predlagalo se da istočna Europa bude jedna regija, ali se upozoravalo da se Rusiju smatra velikim i važnim partnerom, dok se Ukrajina promatra kao poželjna radi energetske izvora, unatoč postojećoj pravnoj nesigurnosti i uvedenoj cenzuri koja nije ukinuta ni danas.

Energetska pitanja - ključna za 21. stoljeće

Dio predavanja odnosio se na energetska pitanja. Posve jasno je predstavljeno brojkama kako EU nema dovoljno energije i uvozi je 56 posto, a transport pri tome predstavlja veliki problem. Naglašeno je da će preko baltičkih zemalja, kako bi se zaobišla krizna područja, uvesti u Njemačku potrebnu količinu plina, koji bi se onda dalje transportirao u EU, iz Rusije i Ukrajine. No otvorilo se pitanje ovisnosti Rusije o Turkmestanu kao i činjenice da EU uvozi zemni plin iz Rusije, Norveške i Alžira. Time bi se ukinula plinovodna dostava preko Mađarske i Hrvatske. Politika «zelenih» koja predlaže druge izvore energije, ne može pokriti

potrebe EU-a, izjasnio se stručnjak za energetska pitanja.

Izaslanici iz EP-a suglasili su se da je bez Rusije EU nezamisliv, ali se postavilo i pitanje granica. Problem koji se otvara je Kina koja također uvozi plin iz Rusije, tako da nije osigurana količina potrebna EU-u. Koje će zemlje dobiti plin?

Europa ima budućnost ako se postavi na pravne i pravedne temelje i da prestane arogancija velikih

Sigurnosna situacija

Druga tema bila je sigurnosna situacija u Europskoj uniji. Pojedinci su zagovarali sudjelovanje EU-a svojim NATO-vojnima, odmah na svakom kriznom području, dok su drugi zagovarali da Unija nije dužna biti svjetski policajac. Ako bi se njezini vojnici angažirali na dugi rok, to svakako predstavlja opasnost i za nju samu. Gotovo svi govornici obazirali su se na sudjelovanje NATO-ovih vojnika u Libanonu. Dok su jedni smatrali da je trebalo trenutačno poslati vojnike, drugi su suzdržano uvidali da tu igra politika SAD-a i njeni strateški interesi. Smatra se u većini da Unija treba imati samo humanitarnu ulogu kod ovakvih sukoba.

U drugom dijelu sjednice nastupio je predsjednik Alain Terrenoire. On je zagovarao ideale EU-a, protiv dominacije i kolonijalističkog odnosa velikih država. Budućnost Europe ima šanse samo ako se postavi na takve pravne i pravedne osnove i prestane arogancija velikih. Potrebne su solidarnost, partnerstvo, ljudska prava sigurnost. Moguć je rat civilizacija i nije to vidio samo papa, jer temelj Europe je kršćanski. Nema sigurnosnog izvora ni u sjedištima Bruxellesa ni u Strasbourgu, nego u suradnji svih zemalja. Tko treba ući u EU – na prvom je mjestu spomenuo Hrvatsku, pa onda ostale zemlje.

Potom je nastupio dr. Otto von Habsburg. U svom kratkom govoru naglasio je da male zemlje imaju iznimne uloge u oblikovanju lica Europe. One čine svojom raznolikosti posebnu ljepotu i kvalitetu Europi, bez obzira na moć i veličinu. Konačno, najvažnije dokumente potpisao je Luxemburg i dao ministra predsjednika. Iza velikih ljudi ne stoje velike države. Kao primjer navodi Sloveniju koja ima sjajne predstavnike u EP-u. Osvrnuo se kratko i na povijest Slovačke i Češke i zauzeo

za pravednu i objektivnu Uniju. On je za to da i Srbi uđu u EU, ali se prvo moraju ispričati i preoblikovati politiku.

EU i Hrvatska

Od ostalih gostiju, uslijedio je pozdrav Austrijske PEU, koju je predstavljao

glavni tajnik Rainhard Kloucek, a potom izaslanstvo Hrvatske PEU u sastavu Nevenka Nekić, dopredsjednica i Zlatko Heršak, predsjednik Društva hrvatsko-slovačkoga prijateljstva.

Osvrnuli su se na višegodišnju suradnju naših dvaju naroda. Potom su predstavili osnovne konferencije što ga HPEU organizira u Dubrovniku krajem listopada s temom identiteta, koja je korespondirala s nekim od govora na ovom skupu.

Hrvatsko izaslanstvo založilo se kod kolega iz Slovačke PEU za hrvatsko pitanje pri pristupu EU-u. To je izneseno u tri točke:

- 1) Hrvatska se zalaže za pojedinačni pristup u EU-u pod jednakim uvjetima kao i dosadašnje članice.
- 2) RH očekuje pravni, ekonomski i civilizacijski tretman koji osigurava očuvanje identiteta naroda, što ujedno znači i poštivanje prava subsidijariteta.
- 3) SI DEUS PRO NOBIS; QUIS CONTRA NOS!? Taj znak je jamstvo i ljudskih prava. Inače, natpis stoji uklesan na portalu slovačkoga Lupčanskoga zamka i nije samo svjedok prošlosti, nego i zalag za budućnost Europe.

Osim vrlo dobre organizacije skupa, bila je prezentirana i povijesna tradicija: na starom trenčinskom gradu dočekala je goste (glumačka družina) obitelj vojvode Zapolje, bitka s Turcima, sabljama i pucnjavom, predstava gutača vatre, legenda o Fatimi, uspon na najvišu kulu itd. ... Večera je bila u dvorani Barbare Celjske, uz svijeće, u kostimima 15. st., a jela su bila iz toga doba i pratnja uz večeru bila je renesansna glazba. Tijekom poslijepodneva imali smo priliku uz vodiča upoznati znamenitosti gradića Trenčina, a također i uz vrlo bogati dokumentacijski materijal dobiti obavijesti o svakom objektu.

Posjet hrvatskoga izaslanstva ostavio dobar dojam, kao što i mi nosimo izuzetno vrijedne uspomene na ovaj stručni i kulturni događaj, koji je sigurno još jednom potvrdio prijateljstvo dvaju naroda i, nadamo se, pomogao boljem poznavanju.

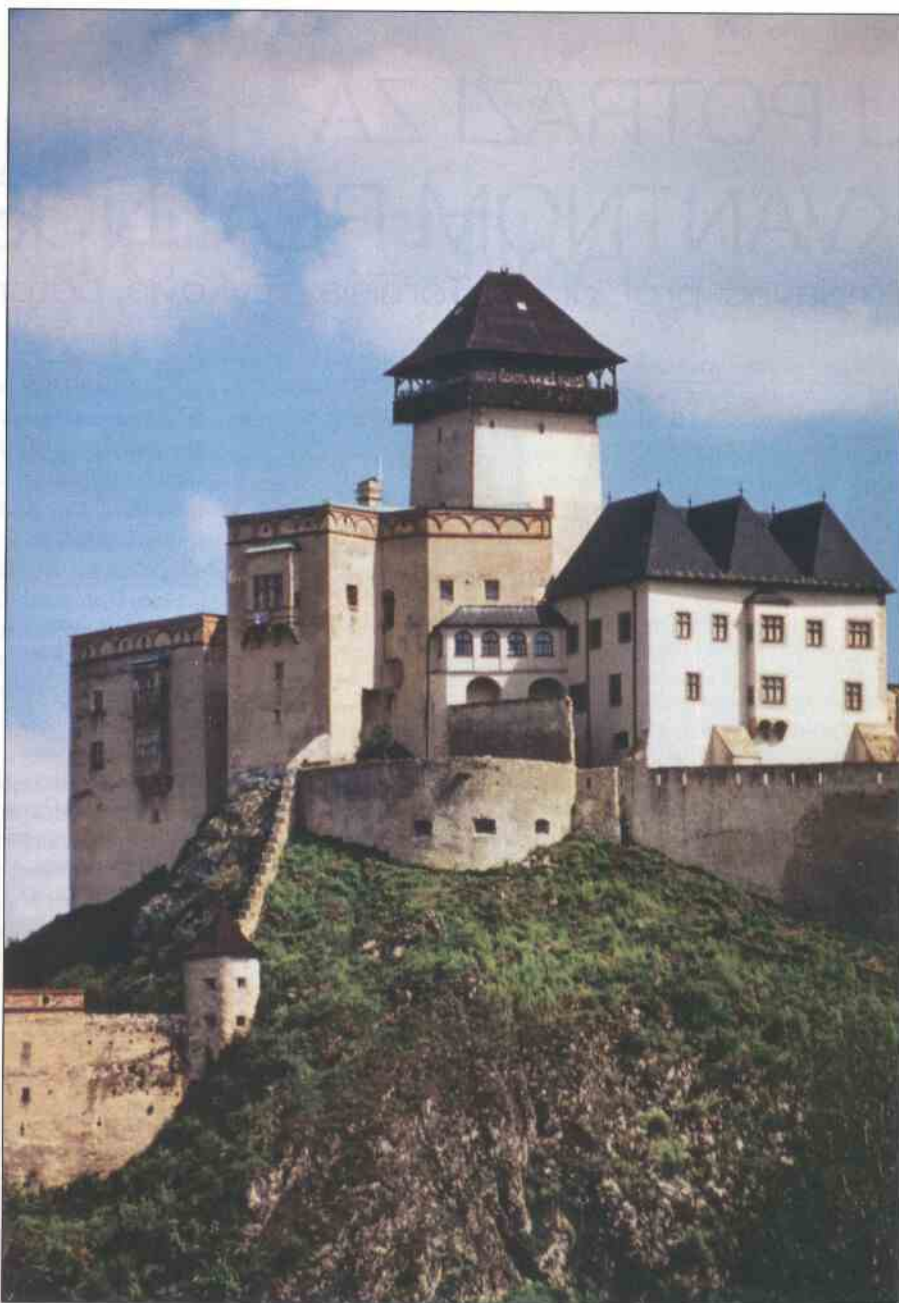
Nevenka Nekić, prof.

Trenčín - povijesni grad

Trenčín je jedan od najstarijih gradova u Europi. O tome svjedoči natpis na kamenom podnožju brijega nad rijekom Vah, gdje su Rimljani imali tabor i u vrijeme cara Marka Aurelija zapisali kako je tu prezimilo 855 vojnika II. legije. Golema i sjajna utvrda, kasnije izgrađena vrhu brijega ispod kojega danas živi ljupki gradić Trenčín, razvila se već u 12. st., a u 13. st., za vrijeme vlasnika obitelji Čakovaca, dobila je veliko značenje.

Trenčín je bio i županijski centar, a u gradu su odsjedali kraljevi i carevi: češki kralj Jan, Anžuvinač Karlo Robert, car Sigismund i njegova žena Barbara Celjska koja je i dogradila grad. Držali su ga husiti, branio se od Turaka. Vlasnik mu je bio i Stjepan Zapolja, pa kasnije obitelj Thurzo i na kraju Illeshazy.

U njemu su i Hrvati bili vlasnici: u 16. st. to je Ivan Ostrožić, koji je ujedno bio i župan trenčinski, rodom iz Bosne, pa poznata obitelj Jana Grasalkovića, u čijoj palači danas u Bratislavi ima sjedište predsjednik Slovačke Republike.

ALBERT EINSTEIN

U POTRAZI ZA KVANTNOM REALNOŠĆU

Predavač: prof. dr. sc. Tomislav Živković, potpredsjednik HPEU-a

U četvrtak, 19. siječnja 2006., održana je zanimljiva tribina o dvije teorije koje su u 20. stoljeću iz temelja preobrazile sliku svijeta oko nas. To su teorija relativnosti i kvantna teorija. Ova potonja je znatno revolucionarnija čak i od "neshvatljive" teorije relativnosti. Uznemiren filozofskim implikacijama te teorije, Albert Einstein je uporno pokušavao pronaći pukotine u njoj strukturi. Najsofisticiraniji pokušaj opisan je u radu Einstein, Podolsky, Rosen (EPR) 1935. godine. U tom radu autori su napali same temelje kvantne teorije... Pedesetak godina nakon te kritike u sofisticiranim eksperimentima Aspecte i suradnika pokazalo se da Einstein u svojoj kritici nije bio u pravu. Struktura prostora i vremena još su čudniji, čak i od onog što je sam Einstein bio spreman prihvatiti.

Tomislav Živković je znanstveni savjetnik Instituta "Ruđer Bošković". Višegodišnji je predavač na postdiplomskom studiju Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu, od 1993. kao redovni profesor na PMF-u u Zagrebu. Objavio je stotinjak znanstvenih radova u međunarodnim časopisima. Odlikovan je redom Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića (1995), redom Hrvatskoga pletera (1996) i nositelj je spomenice Domovinskoga rata (2002).

→ Tomislav Živković, potpredsjednik HPEU-a drži predavanje

Uvodna riječ voditelja tribine akademika Mislava Ježića, počasnog predsjednika HPEU-a 1

Mladež Hrvatske Paneuropske unije

CYBER KRIMINAL - HAKERI I NJIHOVA ETIKA

U organizaciji mladeži Hrvatske Paneuropske unije, 16. ožujka 2006. održana je tribina kojom se na popularan način željelo upoznati slušateljstvo što su i tko su kompjutorski hakeri.

Pojmu haker pripisuju se mnoga, često dijametralno suprotna, značenja, naglasio je voditelj tribine Vladimir Vadjon, prof. Iako je izvorno pojam haker vezan uz kompjutorske entuzijaste i programere koji pišu programe, ovaj pojam općenito, u svakodnevnoj upotrebi, podsjeća na tinejdžere koji pomoću računala zaviruju u podatke drugih, ali i opasne kriminalce koji uništavaju podatke i računala.

Tko su zapravo hakeri, što su oni učinili u povijesti kompjutera, tko su najpoznatiji hakeri u svijetu, i kako se zaštititi od zlonamjernih hakera koji produciraju viruse, bilo je riječi na ovoj tribini na kojoj su govorili:

Jasmin Redžepagić, Pechip, voditelj hardverskog laboratorija Pechip magazina koji redovito prati "podvige" hakera različitih tipova i profila, ali i poznavatelj i hakerske radne etike te hakerskoga oduševljenog i strastvenog pristupa radu. Slušateljstvo je detaljnije upoznao svojim izlaganjem i PowerPoint prezentacijom s najznačajnijim hakerima današnjice.

Marcell Mars, jedan je od osnivača Multimedijalnog Instituta – mi2 u Zagrebu. Bavi se fenomenom pokreta slobodnog softvera u širem kontekstu kulturne produkcije. Govoreći posebno o hakerskoj etici naglasio je da ona sadrži tri elementa: radnu etiku,

etiku novca i netiku ili etiku Mreže. Ta je etika, u značenju koje nadilazi kompjutorsko hakerstvo, izazov za naše društvo i za život svakoga od nas. Vodećem načelu ekonomije koja profesionalno sistematski i racionalno teži za dobitkom, ta etika suprotstavlja otvoreni model (Linux) u kojem haker svoja djela nudi na slobodno korištenje, testiranje i daljnje razvijanje.

Nino Jogun, dipl. ing., djelatnik CARNET CERT-a nacionalnog središta za računalnu sigurnost, govorio je o tome tko su današnji hakeri i kakvu opasnost oni predstavljaju po krajnjeg korisnika: zašto su hakeri zainteresirani za naša računala, na koji ih način zloupotrebljavaju i kako se možemo djelotvorno zaštititi.

Jelena Obad, dipl. psihologinja, govorila je o svom istraživanju osobina ličnosti,

etike i motivacije hakera i nekim zanimljivostima svoga rada (prva u Hrvatskoj kao psiholog istraživala ovu temu, sudjelovanje na skupu hakera u Berlinu, povezala se s istraživačima u Americi, Poljskoj i Rusiji i sl.). Svojim zaključcima u radu i izlaganjem na ovoj tribini želi potaknuti daljnja psihološka istraživanja hakera te edukaciju mladeži. U hakerskoj etici novca najdijeljenije je to da se mnogi hakeri još uvijek drže izvorne hakerske filozofije. Novac za njih nije vrijednost po sebi, njih motiviraju ciljevi društvene vrijednosti i otvorenosti. Hakeri žele svoje pasije ostvariti zajedno s drugima, žele stvoriti nešto vrijedno za zajednicu i za to dobiti priznanje istomišljenika. Dopuštaju da se svatko služi plodovima njihova rada, da ih dalje razvija i testira, tako da svi mogu učiti jedni od drugih.

Predstavljanje knjige

LJUDSKO LICE U OGLEDALU SUFIJSKE LITERATURE

prof. dr. Rešida Hafizovića

“Ljudsko lice u ogledalu sufijske literature” knjiga je koja u deset poglavlja progovara, prije svega, o duhovnoj antropologiji (anthropologia spiritualis) sufijske literature.

Riječ je o takvoj vrsti literature koja predstavlja, u kontekstu milenijske muslimanske povijesti, mišljenja, najraskošnije dosege i duhovna ozbiljenja muslimanskoga mislećega genija. Predstavljena je u prostorijama Hrvatske Paneuropske unije 30. ožujka 2006.

U uvodnom izlaganju akademika Mislava Ježića, redovitog profesora Filozofskoga fakulteta u Zagrebu i počasnog predsjednika HPEU-a istaknuto je značenje intelektualnoga i znanstvenog angažmana profesora Hafizovića na promicanju i predstavljanju islamske duhovnosti jednostavnim jezikom koji je prijemčiv su-

vremenom intelektualcu i čitatelju zapadne provenijencije. Posebno je pojasnio sufizam kao teoriju i praksu islamske askeze i mistike, usporedivši to s kršćanstvom. U svom izlaganju rekao je i sljedeće: “Vrlo mi je drago da ovdje, u Hrvatskoj Paneuropskoj uniji, nevladinoj udruzi sa širokom međunarodnom prisutnošću u europskim zemljama, koja je uvijek bila otvorena pitanjima kulturnih vrednota europskoga kulturnoga identiteta, dijaloga među velikim kulturama, govorimo o ovoj knjizi”. Ova tribina je organizirana u suradnji HPEU-a, dvaju odsjeka Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, Odsjeka za turkologiju i Odsjeka za indologiju i dalekoistočne studije te Instituta IBN SINA iz Sarajeva, bez čijeg rada i djelatnosti ne bi bilo ovoga ploda.

Mislim da se svi u PEU-u slažemo kako je suradnja između Zagreba i Sarajeva vrlo bitna perspektiva budućega razvoja obje zemlje i da bez te perspektive obje zemlje neće postići ono čemu teže, a i jedna bitna, ne i jedina, svrha i zajednički cilj je skladno integriranje u EU. U vezi s time svatko od vas može vidjeti da je ovu knjigu prof. Hafizović posvetio svojim rodacima stradalima u Srebrenici. U tom smislu nam je također, ovdje u Zagrebu, i u HPEU-u osobito stalo da ovu knjigu prof. Hafizovića predstavimo i time na neki način i kulturološki otvorimo vrata povezivanju, dijalogu i svemu dobrome što ono može donijeti, a i ljudski damo podršku ljudima koji su pretrpjeli teške posljedice rata koji nam je još svima itekako u sjećanju.

Ovo je knjiga o ljudskom razumijevanju pisana iz perspektive islamske duhovne tradicije, osobito onoga dijela islamske duhovne tradicije koji je otvoren duhovnim horizontima, a time i duhovnom povezivanju, a to je tradicija sufizma. U islamu, naravno, postoji mnogo sadržaja koji su mu zajednički s drugim abrahamskim religijama, s judaizmom i kršćanstvom i, potpuno je očito da su to tri religije iste obitelji, da svi židovi, kršćani i muslimani vjeruju u Boga. Ako bismo sada iz islamske perspektive nabrojali što su sve predmeti vjere, onda su to Bog i njegovi anđeli, sve te knjige, poslanici ili proroci i vjera u sud poslije smrti ili posljednji sud. Naravno, islam ima svoje posebne oblike kojima izražava svoju vjeru, ali i u svakome od njih ima nešto što se može usporediti i u kršćanstvu i u judaizmu. I te tri monoteističke religije koje vjeruju u istoga Boga i imaju istu tradiciju, doista su pozvane na uzajamni dijalog.

Živimo danas u trenutku kada je taj dijalog posebno potreban među razumnim, umnim ljudima, ljudima sa srcem, jer je ugrožen nekim događajima koji naprosto stvaraju konfliktne situacije na svjetskoj sceni i mogu ugroziti sliku drugih u različitim civilizacijama. Slika islama je vjerojatno, stjecajem okolnosti događaja, ali i interesa velike politike, donekle i nedostatka dovoljnoga njegovanja onih duhovnih i kulturnih vrednota koje naše tradicije sadrže, dovedena djelomice ili povremeno upravo u naše dane u opasnost da bude izobličena na Zapadu. U te događaje ulazi naravno 11. rujna 2001., ulazi vojna intervencija SAD-a u Afganistanu i Iraku, ulazi objavljivanje poslanikovih karikatura u jednom danskom listu i ulazi nešto na što se prof. Hafizović i osvrće u ovoj knjizi, moguća teorijska podloga za tumačenje sukoba, a kao najpoznatiji primjer spominje knjigu prof. Hantingtona.

Ova knjiga je jedan od priloga protiv zlorabe vjere koja ljude ne potiče na sukobe, nego bi u njima trebala otvarati dublju dimenziju ljudskosti. I to je i tema ove knjige „Ljudsko lice u ogledalu sufijske literature“, onu dublju dimenziju kojoj se u islamu izrazito otvarao sufizam i u kojoj je bogohulno ne voljeti brata-čovjeka, i u islamu i u kršćanstvu i u judaizmu. Sve te religije cijene mir kao najveću vrijednost, naravno u prvom redu mir u duši, a onda on stvara mir u svijetu. U islamu je upravo sufijski put osobito njegovao taj razvoj mira u duši, zadubljenja u dušu i time bitno produbio i obogatio duhovni krajolik islama. Naravno, u islamu postoje svi elementi, postoji ritualizam i legalizam ševijadskoga prava, postoji i racionalizam koji je počeo mutazilitskom školom i postoji mistička struja u sufizmu koja je možda čak u počecima islama bila teže primana, ali kasnije je prodrla u svim zemljama islama duboko u kulturu i u duh naroda, štoviše u mnogim zemljama koje su danas islamske, islam je mnogo više prodro zaslugom sufija nego zaslugom osvajača.

U knjizi prof. Hafizovića govori se o ljudskome licu. Polazi se od sufijskoga shvaćanja prvoga čovjeka u kojemu se u glini utjelovio božji duh, a to je Adem, zatim od pojma savršenoga čovjeka u sufizmu Arjfa, u sufizmu se, naime, dublje cijeni nadahnuće božansko marifa nego razum. Taj savršeni sufijski čovjek je kao hram ili tekija Božja, a tu se, kao primjeri ljudi koji su zrcalili Boga, u sebi navode Adem, Luh, Ibrahim, Musa, Isa, Muhamed. Mislim da su i kršćanima među nama imena poznata, ali vrijedi doživjeti koliko dijelimo istu tradiciju. To su Adam, Noa, Abraham, Mojsije, Isus i Muhamed. Zatim, sljedeće poglavlje govori o čovjeku kao o svetom podzemlju duha božjega, kao mikrokozmičkome hramu, tu se govori o trumijevoj - prof. Hafizović to prevodi kao „skala perfekcionis“ - o razinama koje čovjek duhovno može postići u svome napredovanju prema sufijskoj tradiciji.

On ovdje govori i o katoličkome duhu, pravoslavnome i islamskome i kako se može zlorabiti u nacionalističkim ideologijama. Zatim, u poglavlju o toleranciji i kulturi dijaloga navodi, uz druge zanimljive misli, i teme i jedno pismo poslanika Muhameda redovnicima samostana sv. Katarine na Sinaju, gdje jamči slobodno kretanje i zaštitu u područjima pod svojom vlašću. U sljedećem poglavlju govori o iranskoj filozofiji kao velikoj islamskoj filozofiji koja je na drugom dijelu islamskoga kulturnoga svijeta ponijela baklju nakon averojsa, nakon zalaza velike filozofske tradicije u zapadnome dijelu islamskoga svijeta. Sljedeće je poglavlje posvećeno sufizmu kao islamskome ezoterizmu mistici tasaluf, tu opisuje stoljeća sufizma, govori o Ibn Arabiju i njegovim djelima i spominje jedno vrlo znakovito mjesto iz Kurana gdje Muhamed govori što je veliki džihad. Veliki džihad nije kada se pobjeđuju protivnici i drugi narodi i zemlje na bojnopolju, nego je to onda kada čovjek pobjedi samoga sebe. Posljednje poglavlje je meni bilo vrlo blisko jer je posvećeno velikome indijskom muslimanskom pjesniku Higbalu, zove se „Domaja Higbalove duše“. Naravno, prof. Hafizović ga vidi u kontekstu islama i citira neke njegove vrlo lijepe stihove, a sjećam se kako su djeca u isusovačkom školi u Indiji pjevala Higbalovu pjesmu koja je gotovo postala himna Indije, i da nije došlo do podjele Indije možda bi to i bila. Evo, to je raspon tema u knjizi. One su obrađene izrazito nadahnutim pjesničkim stilom i predstavljaju teološka i ljudska razmišljanja iz duha islamske tradicije naročito tradicije sufizma.

Zatim je govorio **prof. dr. Abdoulreza Jamalzadeh**, profesor islamskih znanosti i ravnatelj Instituta Ibn Sina u Sarajevu, osvrnuvši se na položaj Bosne i Hercegovine - zemlje u kojoj žive pripadnici različitih etničkih pripadnosti i religijskih uvjerenja. Kako s geopolitičkog motrišta tako i u pogledu religija koje u njoj obitavaju, ova je zemlja na razmeđu Istoka i Zapada i predstavlja dodirnu točku različitih kultura i civilizacija.

AZRA ABADŽIĆ-NAVAEY, znanstvena novakinja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu; naglasila je kako je knjiga «Ljudsko lice u ogledalu sufijske literature» knjiga tematski srodnih eseja, nastalih kao rezultat autorova višegodišnjega i predanog čitanja temeljne sufijske lektire. Kratka napomena o djelima sufijske provenijencije koja su obrazovala autorovo utočište u godinama ratnih stradanja, kao i njihov značaj, čini se nužnim uvodom barem za onaj dio publike koji je u sufizam nešto manje upućen.

Prof. Hafizović u svojoj knjizi iznova promišlja jedno od središnjih pitanja sufijskoga učenja: pitanje čovjekova položaja u univerzumu, njegovu ulogu i zadaću u svijetu i uopće smisao čovjekova postojanja. Zaokupljen ponajprije čovjekom, njegovim unutarnjim i intimnim licem – što je nagoviješteno već i vrlo poetskim naslovom knjige – autor na njenim stranicama izlaže duhovnu antropologiju poniklu na sufijskim zasadama.

Čovjekov lik u ogledalu sufizma, ali i u okvirima svake druge teologije objavljenih religija, drži se krunskim bićem božanskog stvaranja; smatra se Božjim namjesnikom na zemlji, božanskim mikrokozmosom, a njegova duša, odnosno srce – zrcalom u kojemu se ogledaju ponajbolje kvalitete Duha Božjeg, ogledalom u kojemu se zrcali sama Istina. Slika čovjeka kakva se nadaže iz kuranskoga teksta, ali i kasnijih napisa sufijskih učitelja – a Hafizović tu ideju čovjeka u svjetlu sufijskoga učenja posebno razlaže u prva tri eseja knjige – predstavlja čovjeka kao biće koje, premda obitava u granicama ovoga vremena i svijeta, također pripada i jednom drugom metavremenu i metaprostoru, kao biće nebesko-božanskog porijekla. Ustranjanjem upravo na toj duhovnoj strani čovjekova bića kao i nastojanjem da se osvijesti njegova božanska pranarav, sufijska doktrina zapravo nastoji iznova povezati čovjeka s njegovim vječnim nebeskim arhetipom, približiti ga, ili čak vratiti, njegovom duhovnom, primordijalnom zavičaju.

Tragajući za onim vječnim i nepromjenjivim motrištima čovjeka, sufizam kao jedna autentična duhovna tradicija da-

Prof. dr. Rešid Hafizović u nadahnutom izlaganju

nas predstavlja svojevrsni antipod suvremenim trendovima, zaokupljenima isključivo onim promjenjivim, nestalnim, prolaznim, pa prema tome i relativnim aspektima čovjeka.

Budući da je čovjek, shodno sufijskoj hermeneutici, stalno upućen na traganje za tim, kako ga autor naziva - "izgubljenim rajem u sebi" - on je predstavljen kao biće u procesu neprekidnog uzlaznog napredovanja, u procesu duhovnoga samoostvarenja, u jednoj vrsti beskonačnog hodočašća k uzvišenom nebeskom principu. Tijekom ove spiritualne putešestvije, on prelazi faze od djelomičnog bića do stupnja savršenog čovjeka - onoga koji je do kraja ostvario sve svoje nebeske potencijale skrivene duboko u svojoj intimi i koji se vinuo do samog vrha duhovne vertikale (u sufijskoj terminologiji nazvanog insan-i kamil, ili Kristos angelos - riječima kršćanske skolastike, ili pak Anthropos teleios - rječnikom starogrčkih mudraca).

Promišljajući ove temeljne sufijske ideje o duhovnoj metamorfozi čovjeka, Hafizović vrlo slikovito govori o nužnosti podizanja vlastitoga duhovnog hrama, o izgradnji «grada Božjeg i tekije u sebi», o važnosti zidanja jednog prostora u vlastitoj nutrini koji bi bio dostojan susreta s vrhunarnim. Jedino mjesto u čovjeku dostojno takva zdanja, jedini topos u kojemu se može smiriti vječnost, a koje autor postavlja u fokus svojih promišljanja, jest ljudsko unutarnje/duhovno srce. Čitava priča o zidanju hrama je ustvari svojevrsna parabola, u pravoj maniri mističnih pjesnika, o potrebi svesrdnoga rada na sebi, o njegovanju vlastite duhovnosti - putem uma i srca - o potrebi stalne i ustrajne borbe s onim često neprihvatljivim dijelovima vlastitoga jastva, kako bi se živjelo jednim integralnijim životom.

Upravo ova misao - da je čovjek izvorno nebeskog porijekla i da je smisao njegova bivanja u toj uzlaznoj egzistencijalnoj pustolovini, u povratku tom praroditeljskom, metafizičkom domu - i čini idejnu potku čitave knjige.

Osim znakovitog odabira ove sufijske lektire, nemoguće je ne osvrnuti se i na vremenski kontekst u kojemu je knjiga, ili bar neke njene ideje, začeta. Kako stoji u kratkome predgovoru, ovi su ogledi sukus autorovih usredotočenja i razviđanja u području sufijske literature koja je bila njegovo istinsko utočište u kojemu je pronalazio svoj unutarnji mir pred najezdom krvave agresije i klanja.

I premda začete u specifičnom povijesnom kontekstu, obilježenom stravičnim neljudskim stradanjima, ove se zamisli hrabro odupiru onodobnom mislećem mainstreamu. Upravo je zadivljujuća odvažnost kojom autor - u vremenu kada bismo s pravom mogli posumnjati u ideju ljudskosti i dovesti u pitanje onu čovjekovu iskonsku plemenitu pranarav - ispisuje retke o čovjeku kao zrcalu božanskog Duha, o čovjeku «kao biću neizmjenjnih egzistencijalnih dubina i univerzumu koji sukusira i u sebi pretapa sva nebeska kraljevstva», o čovjeku kao «mikrokozmičkoj zdjeli», o zrcalnoj čistoći ljudskoga srca, o srcu kao «krčagu, ogledalu i hramu Božjem» kojim odjekuju jeke sophie perennis - univerzalne božanske mudrosti.

Ono što Hafizovića u ovim esejima istinski zaokuplja i za čime traga u svojim čitanjima jest nit čiste gnoze - univerzalne božanske mudrosti (u izvanreligijskom i vansektaškom smislu riječi), koja je svoje ponajbolje predstavnike pronašla

u sufijskoj književnosti, jednako kao i u kršćanskoj mistici i u kabali. Ono za čime valja tragati, smatra autor, jest samo transcendentno dno svih različito oglašanih religija; ono što valja prepoznati je jedna istina ispod šarolikog mnoštva, jer kako i sam lijepo navodi na jednome mjestu:

«Istina na sebe prima raznoliko ruho, (...) govori različitim jezicima, struji unutar različitih kultura, (...) ali u svoj toj raznolikosti, religijskoj, kulturnoj i civilizacijskoj, (...) ona uvijek šalje iste poruke, jer duh Istine je uvijek jedan, (...) a duhovni darovi kojima se Istina objavljuje svjetovima beskra-
jno su razučeni, različiti i raznovrsni.»

Ovaj put na koji R.H. poziva je isti onaj koji je i Rumi sjajno sažeo u samo jednome stihu svoje glasovite priče o kineskim i bizantskim slikarima, rekavši:

«Od mnoštva boja do bezbojnosti - to je put jedini;
boja je poput oblaka, a bezbojnost - mjesec sjajni.»

(Mesneviya, I, 3476)

Jer tek kada čovjek u svojoj intimi pounutri ovu istinu o zajedničkom duhovnom porijeklu svih bića, tek tada svoga bližnjega, ma kojem vjerazakonu pripadao, počinje doživljavati svojim duhovnim rodom. Upravo na ovim premisama i počiva ideja tolerancije i kultura dijaloga u islamu: ne u smislu snošljivosti, kako to autor napominje u svom središnjem eseju, već u smislu prihvatanja mnoštva i raznolikosti u jedinstvu. Ovo pitanje kulture dijaloga i tolerancije iz perspektive islama autor na vrlo zanimljiv način problematizira kroz dva središnja ogleda, koja predstavljaju i svojevrsan iskorak u smislu razmatranja nekih aktualnih društvenih problema.

Sljedeći kao nit vodilju ideju univerzalne, vječne, perenijalne mudrosti, a uzimajući kao polazište sufijske učitelje, Rešid Hafizović svojim pisanjem itekako stvara pretpostavke za povezivanje religijske misli istoka i zapada, i gradi temelje za jedno živo ekumensko razumijevanje, ustrajno ukazujući kako je svim objavljenim religijskim iskustvima zajedničko isto nastojanje za povratkom izvornom jedinstvu. Taj trud je očit i na razini jezika - ponajprije u autorovu nastojanju da svim pojmovima iz islamske teologije pronade ekvivalente u službenim jezicima drugih religija (latinskom i grčkom), upućujući na taj način na postojanje istovjetnih i univerzalnih koncepata ispod jezične šarolikosti.

Nastajući u godinama kada nam se stvarnost naočigled rasipala u krhotine i fragmente, u vremenima kada su nas radije učili kako dijeliti i razdijeliti, i u svijetu koji radije potiče na različitosti negoli što upućuje na posvemašnju iskonsku srodnost svega stvorenog - Hafizovićeve je knjige krajnje humaniziran i moralno angažiran odgovor na svaku vrstu duhovne skučenosti, degradacije i egzistencijalne provincijalizacije.

Svima onima koji se nastoje izdignuti nad bilo kojom vrstom ovakvog redukcionizma kao i onim zagovornicima jednog cjelovitog, čovjeka dostojnog života, ovu knjigu toplo preporučujem.

Azra Abadžić Navaey

Prof. dr. Rešid Hafizović, redoviti profesor Islamskog teološkog fakulteta u Sarajevu, i suradnik znanstveno-istraživačkog instituta Ibn Sina u Sarajevu, u vrlo nadahnutom izlaganju naglasio je da je **sufizam** jedna dimenzija islamske vjere: njegova unutrašnja dimenzija. Svi nesporazumi u vezi sa sufizmom nastali su iz pokušaja da se od

njega napravi jedna odvojena struja ili sekta, čiji su korijeni navodno izvan islama, vjere jedinstva, vjere tevhida, da se kontemplacija odvoji od akcije, religiozna praksa od duhovnosti, unutrašnje od vanjskoga, kretanje k islamskom Bogu od svih objava koje su prethodile i koje teže prema Njemu, kao prema svome završetku.

21. travnja 2006.

LAVRE - TAJNA UKRAJINSKOGA PRAVOSLAVLJA

Duro Vidmarović i Nevenka Nekić

U kolovozu 1991. stvorena je Ukrajina ((Україна, Ukrajina na ukrajinskom; Украина na ruskom), velika država u srcu Europe, s površinom od 603.700 četvornih metara i približno 48 milijuna stanovnika. Ukrajina ima šest gradova većih od milijun stanovnika, to su: prijestolnica Kijev, Harkiv, Dnjipropetrovsk, Odesa, Doneck i Ljviv. Prema državnom uređenju, Ukrajina je republika, a zakonodavnu vlast obnaša Verhovna rada, odnosno jednodomni parlament s 450 zastupničkih mjesta. Novčana jedinica u Ukrajini je grivnja (100), a službeni jezik je ukrajinski. Zastava Ukrajine je plavo-žute boje, gdje plava boja simbolizira nebo, a žuta boja žita. Za službeni ukrajinski grb trozub (kao simbol kneževske vlasti) pretpostavlja se da potječe još iz vremena grčke mitologije, gdje je smatran simbolom Posejdona -Boga mora.

Najstariji tragovi kulture u Ukrajini sežu u razdoblje paleolitika, gdje su u blizini sela Koroljove, arheolozi pronašli jedno od najs-

tarijih ljudskih naselja na svijetu, staro više od 800 tisuća godina.

Današnje stanovništvo čine: Ukrajinci 77,8%, Rusi 17,3%, Bjelorusi 0,6%, Moldavci 0,5%, Krimski Tatai 0,5%, Bugari 0,4%, Mađari 0,3%, Rumunji 0,3%, Poljaci 0,3%, Židovi 0,2% i ostali 1,8%. Zbog mučne povijesti Ukrajine, mnogi Ukrajinci su raseljeni širom svijeta. U istočnoj Europi i Aziji živi približno 8,000.000 Ukrajinaca, od toga najviše u Ruskoj Federaciji odnosno 4,500.000, u Kazahstanu 896.000, u Moldaviji 600.000, u Poljskoj 350.000, u Bjelorusiji 300.000, u Uzbekistanu 153.000, u Kirgistanu 108.000, u Rumunjskoj 100.000, u Slovačkoj 100.000. Ukrajinska dijaspora na Zapadu također je vrlo velika s više od 4,000.000 ljudi.

Ukrajina je višekonfesionalna država prevladavajuće kršćanske (uglavnom pravoslavne) tradicije. Pravoslavlje u Ukrajini predstavljaju tri grane - Ukrajinska pravo-

slavna crkva Moskovskog patrijarhata (70%), Ukrajinska pravoslavna crkva Kijevskog patrijarhata (20%) i Ukrajinska autokefalna pravoslavna crkva (9,8%).

Grko-katolici - oko 13,5%. Ostalo je podijeljeno između katolika i protestanata

Početak 17. stoljeća nastaje preporod Kijeva kao sveukrajinskog središta, a posebnu ulogu u tome imalo je Kijevsko bratstvo i znanstveni krug u Kijevsko-pečerskoj lavri s njenim arhimandritom, lingvistom Jelisejem Pleteneckim na čelu. Lavrskom krugu pripadali su poznati pisci, pjesnici, znanstvenici, bogoslovi, pedagozi, redaktori i ostali. Lavrski krug smatra se jezgrom ukrajinske akademije znanosti. Arhimandrit Petro Mohila (1574.-1647.), poznati kulturni i crkveni djelatnik, dvadeset je godina bio na čelu lavrskog kruga, a 1631. godine postao je kijevski metropolit.

Arhitektura je jedan od najboljih načina da se prikaže vrlo bogata i stara kultura Ukrajine i njezinog naroda. Najbolji primjer jedne starije građevine je već spomenuta katedrala Sv. Sofije u Kijevu iz 11. stoljeća, koja je očuvana do današnjih dana. Između 12. i 15. stoljeća izgrađen je veliki broj utvrda, prekrasnih manastira i dvoraca.

Ukrajina i zlato, koje je žuto kao žito klasje pod svjetloplavom bojom nebeskog plavetnila, sinonimi su koji su, nažalost realni, samo ako pogledamo zlato obnovljenih kupola i zlato Skita. Objedinjuje ih Pečerska Lavra, budući da je taj jedinstveni crkveni sklop u fazi obnove svojih kupola, a u jednom od objekata sklopa nalazi se i Muzej povijesnih bogatstava Ukrajine, u kojem je izložena znatna količina skitskog zlata pa i dragocjeni veliki pektoral koji je redovito glavna zvijezda mnogih u nizu diljem svijeta u posljednja tri desetljeća organiziranih izložaba o skitskom zlato

Ukrajinske, u usporedbi s rimskim, mini-jaturne katakombe dugačke su samo 228 m, hodnici su uglavnom visoki dva metra, a široki metar. Hodnici su između 5 i 20 m ispod zemlje. Budući da je temperatura stalno oko 10-12 stupnjeva Celzija, znanstvenici smatraju da prirodne okolnosti pogoduju mumifikaciji. Veliki pektoral koji uvijek plijeni pozornost, promjera je 30,6 cm, a zlato je teško kilogram i stopešest grama! Naden je tijekom iskopavanja 1971. na Tolstaja mogila (Dnjepropetrovska oblast) i pod tim ruskim imenom lokaliteta bio je objavljen i relativno brzo nakon otkrića i izlagan. Taj ukras za grudi s prizorima iz skitskog života, grčki je rad namijenjen Skitima iz 4. st. pr. Kr.

Nevenka Nekić,
prof., potpredsjednica HPEU-a

Duro Vidmarović, ambassador ret.

Od 1974. godine proučava povijest i književnu baštinu hrvatskih narodnih manjina u susjednim zemljama. O tome je objavio više stotina prikaza, članaka i studija u Hrvatskoj, Sloveniji, Mađarskoj i Austriji. Piše poeziju i književnu kritiku. Član je Društva hrvatskih književnika, Hrvatskog diplomatskog kluba, predsjednik Odbora za povijest Matice hrvatske, Društva za ukrajinsku kulturu, član je Hrvatske demokratske zajednice i dr.

Kao veleposlanik u Ukrajini Duro Vidmarović djelatno se uključio u književni život Kijeva. Objavio je ondje u književnim glasilima niz pjesama, članaka i polemika. Održao je mnogo predavanja o hrvatskoj povijesti, književnosti i kulturnoj baštini u Društvu ukrajinskih književnika, Diplomatskoj akademiji, Filološkom fakultetu Univerziteta "Taras Ševčenko" u Kijevu, Kijevo-mogiljanskoj akademiji u Kijevu, na kijevskim radio i TV stanicama i.t.d. Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Ukrajini pretvorio je u mjesto okupljanja ukrajinskih književnika, slikara i znanstvenika. Zbog doprinosa afirmaciji ukrajinske kulture i književnosti, te kulturnoga povezivanja s Hrvatskom izabran je 1998. god. za redovnog člana Slavonske akademije znanosti i umjetnosti u Kijevu.

Tribina 6. srpnja 2006.

Prof. dr. Franjo Topić, predsjednik PEU BiH i predsjednik HKD Napredak

KAKO OČUVATI KULTURNI IDENTITET U VIŠENACIONALNOJ ZAJEDNICI BOSNE I HERCEGOVINE

Prof. dr. Franjo Topić†

- Na pitanje iz naziva današnje teme možemo odgovoriti da je kulturni identitet u Bosni i Hercegovini teško sačuvati, lako ili nikako. Pristaša sam odgovora da je to moguće za razliku od onih koji misle da nije nikako moguće. Pokušat ću ilustrirati i objasniti kako je to moguće, u što sam se uvjerio i osobnim djelovanjem, a posebno djelovanjem „Napretka“. Dakle, kao predsjednik HKD „Napredak“ često sam izazvan i prozvan da razmišljam kakva je moguća BiH, kakva je moguća kultura u njoj, što je kolokvijalno govoreći isto. Bilo bi važno na početku imati na umu neke činjenice, jer se mnoge obične i svakodnevne stvari često zaboravljaju. Jedna od važnih stvari koja se često i u teoriji i praksi zaboravlja jest da treba imati na umu, naročito o ovoj temi, da je čovjek istodobno osoba, dakle potpuno zaokružen svijet, svijet za sebe i biće zajednice. Tu nema ili-ili, nego i-i. Svih nas 6 milijardi i nešto muškaraca i žena su istodobno isti i različiti. Isti smo po ljudskoj naravi, ali različiti po osobnosti. To je od temeljne važnosti i za ovu našu temu: kako očuvati nacionalni identitet u jednoj multikulturnoj zemlji. Ne treba se zavaravati da je to lako. Aristotel je rekao da je najveći filozofski problem odnos općega i pojedinačnoga. Ovo se pitanje testira u BiH. Bez kvalitetnog rješenja ovog pitanja u Europskoj uniji, ona neće biti dugovječna. Bez kvalitetnog rješenja

ovog pitanja teško je održati čak i obitelj a kamoli BiH i EU. Ovdje dolazimo do jedne teme, a to je odnos prema različitosti.

Koncepcija bratstva i jedinstva

Svi smo u duši pomalo fundamentalisti, svi bismo ili gotovo svi željeli da svi ljudi budu naše boje kože, rase, jezika, kulture, vjere, stranke, dakle, htjeli bismo da svi ili sve bude isto i poravnano. Takav fundamentalistički pristup je bio prakticiran u bivšoj komunističkoj Jugoslaviji s formulom bratstva i jedinstva. Govorilo se da smo svi braća i sestre, da nije važno tko si i što si, hvalilo se kako je u Jugoslaviji riješeno nacionalno pitanje prema spomenutoj formuli bratstva i jedinstva. Nažalost, ali to pitanje nije riješeno i to je svakako jedan od ključnih razloga raspada bivše države. I minuli rat, po mom mišljenju, bio je prije svega nacionalni rat. Vrlo je znakovito da je most bratstva i jedinstva u Sarajevu bio jedna od najžešćih točaka sukoba u ovome ratu. Na tom tragu ponovo se oživljava već stara teza kod nekih bošnjačkih, a i rijetkih hrvatskih intelektualaca i političara o bošnjačkoj naciji kao rješenju, a to znači da postoji samo i isključivo jedna bosansko-hercegovačka kultura. Oni zastupaju tezu kako je nacija jedna, a da su tri vjere. A i ovo već problematizira ovu jednost jer imaju dvije komponente - bosanska i hercegovačka. Smatram da to u danim okolnostima i dogođenim povijesnim procesima naprosto nije moguće, a to je i na povijesnom testu davno propalo. Ako jedan Kalay kao predstavnik velike zemlje kakva je bila Austro-Ugarska, koja je u svojem sastavu u to doba imala desetine naroda od Španjolske do Galicije pa i do Drine, nije uspio nametnuti bošnjaštvo kao naciju, ne vidim kako bi to bilo moguće danas, posebno nakon ovakva krvava rata koji je u biti bio ipak nacionalni rat. Ne vidim tko bi danas mogao uvjeravati i uvjeriti bosanske Srbe da nisu Srbi ili bosanske Hrvate da nisu Hrvati. I da budem jasan i otvoren, držim kako barem u blizjoj budućnosti ova koncepcija nema šansi na uspjeh i da bi ona vodila u nove sukobe. Da je ova koncepcija bila funkcionalna i realna, ne bi ovaj rat bio tako krvav, a on je u stvari i nastavak II. svjetskog rata.

Kao zaključak rekao bih da ova koncepcija naprosto nije realna, jer različitost treba shvatiti kao prirodnu i onaj koji je vjernik kao božansku činjenicu. Ako to ne prihvatimo i s time se ne «pomirimo» u pozitivnom smislu riječi, onda nećemo daleko stići.

Koncepcija etničkog čišćenja

Drugi pokušaj rješavanja nacionalnog pitanja ogleda se u formuli oprobanoj u ovome ratu, a to je isključivi i sirovi nacionalizam koji je dobio posebno oličenje u formuli: etničko čišćenje. To je bolna tema koja se dijelom tiče i nekih hrvatskih političkih opcija. No nju je posebno prakticirala vladajuća Srpska demokratska stranka Radovana Karadžića, koju je podržao i Slobodan Milošević i bivša JNA. Njima je «etničko čišćenje» i isključivi nacionalizam postalo odrednica i svojevrsna ratna ideologija. I sâm sam se dugo s tim pitanjem mučio jer se nije lako u ratu snalaziti, to je vrijeme kada je normalnije bilo biti nenormalan nego normalan. No tko je provodio i tko zastupa etničko čišćenje, radi protiv prirode i protiv Boga i tko to čini ne može uspjeti, barem ne na duge staze. Bilo bi korisno, zanimljivo i poučno mirno raspraviti jednu tezu, a za koju se može uzeti konkretne političare koji su odlučivali o ratu i miru, da su njih većina bili zelozni komunisti i da su postali zelozni i ekstremni nacionalisti, čime su dobrim dijelom

oblatili po sebi pozitivnu kategoriju nacije. I stoga danas mnogi smatraju da je nacionalnost kriva za rat i sukobe u bivšoj državi, a što ne bi smjelo biti, jer nacija je jedna od oznaka čovjeka kao povijesnog bića i nju se ne može podcijeniti niti izbrisati kao obični dodatak.

Koje je moguće rješenje?

Dakle, imamo dvije iskušane, na ovim prostorima suprotstavljene teze: za jedne je sve i potpuno različito, a za drugu tezu je sve i potpuno isto. Smatram kako između potpune istosti i potpune različitosti treba tražiti sintezu. Bilo kakvo ekstremiziranje, ne znam koliko je ovaj izraz dobar, ili zaoštavanje istosti ili različitosti, vodi na pogrešan put, u krive ravnoteže i smjer i tu treba tražiti sklad.

Dame i gospodo, već je prirodna činjenica kako nema života na polovima, a to u našem slučaju znače da u isto vrijeme treba uvažavati i osobu i zajednicu. U BiH se često postavlja pitanje jesu li tri različite, a ponekad suprotstavljene, kulture ili je jedna kultura? Tu se vodi beskrajna rasprava. U tome je BiH specifična zemlja. Volim ponavljati tezu da je BiH mala zemlja, ali ima dovoljno problema za jednu veliku zemlju. BiH je vrlo komplicirana i vrlo važna. Nisu tamo samo tri konstitutivna naroda ili kulture, već su tri svijeta. Da nije komplicirana već bi bila riješena, a da nije važna ne bi se svi pa ni mi večeras njome bavili. U BiH su snažno prisutni: Ujedinjeni narodi, Europska komisija, NATO, gotovo sve ambasade i mnoge druge međunarodne organizacije. Računa se da samo u Sarajevu živi i radi oko 20.000 stranaca. Ono što mislim kao odgovor na pitanje postoje li tri kulture ili jedna, jest da mi jesmo tri različite i specifične kulture, ali također imamo i puno zajedničkog. To znači istodobno isti i različiti, ili konkretno govoreći, u BiH postoji hrvatska, srpska i bošnjačka kultura, ali postoji i bosansko-hercegovačka kultura. A to znači da su Petar Kočić, Nikola Šop i Meša Selimović istodobno pojedinačno srpski, hrvatski i bošnjački književnici, ali su svaki od njih i bosansko-hercegovački književnici. Ovo na prvi pogled izgleda kao suprotstavljeno ali je, po mom sudu, najbliže realnosti i najprihvatljivije za barem većinu stanovnika ove naše domovine. Ne treba sinkretizam i utaplanje u nešto jedno, ali ne treba ni apsolutiziranje posebnosti.

Često je lako teorijski izlagati probleme, ali je pitanje kako mogu u biti ostvareni u praksi. Po mom sudu, znači da država i državne institucije trebaju osigurati svima trima narodima upotrebu svakog od tri jezika, i to od dječjeg vrtića do sveučilišta. Nije ozbiljan prigovor nekih kako su naši jezici slični, pa nema potrebe za posebnostima, pa i braća i sestre su slični pa nisu isto. Nije pravi argument ni skupoća

upotrebe triju jezika, jer je jeftinija trojezična administracija nego tri dana rata, da ne govorimo o mrtvima. Nije prirodno, ljudsko etničko čišćenje kao ni bratstvo jedinstvo, nego je, prema mom mišljenju, realno i moguće u BiH pa i drugdje, prijateljstvo i zajedništvo. Bratstvo i jedinstvo nam ne treba, ali nam ne treba ni neprijateljstvo. Treba tražiti formulu jedinstva u raznolikosti. Nije rješenje u razbijenom ogledalu nego u mozaiku.

Primjer „Napretka“

Ono što želim ovdje reći i o čemu možemo kasnije raspravljati, a što u „Napretku“ također pokušavam i konkretno pomiriti jest da je Napredak pokazao riječju i djelom kako može razvijati hrvatsku kulturu i njegovati hrvatski identitet, a da to nikome ne smeta. Imamo i članova pripadnika drugih naroda. Govorimo i pišemo samo hrvatski i to svi podrazumijevaju i nikome to ne smeta. Ali, ni nama ne smetaju drugi jezici naših susjeda i prijatelja. Svjedočim jednu osjetljivu stvar koja je izazovna i zbog koje smo imali i problema. Imam pravih prijatelja i Talijana i Austrijanaca, Nijemaca, a kako ne bih mogao imati prijatelja Srbina ili Bošnjaka. Treba biti ograničen ili potpuno zao da ne bih mogao imati prijatelje Bošnjaka ili Srbina, a naravno to nema veze s ratom i zločincima iz bilo kojeg naroda. I u Paneuropskoj uniji BiH imamo potpredsjednika Srbina i Bošnjaka. U BiH žive tri naroda i o tome bi svi trebali voditi računa. Već su komunisti kao deklarativni internacionalisti shvatili kako u BiH treba primijeniti nacionalni ključ pa su na tri vodeće dužnosti bili pripadnici tri različita naroda. Ovdje su mnogi, razumijem rat i poraće kada su ljudi ginuli, pomalo mjerili svoj identitet, naciju, po mržnji prema drugima. Za mene je hrvatstvo jedno veliko duhovno bogatstvo i ne treba mi netko drugi da znam tko sam i što sam. „Napredak“ je tome pridonio jer se cijela Europska unija muči s time. Danci ne žele postati Francuzi nego zadržati svoj identitet, a to se odnosi i na Hrvatsku, kako očuvati nešto što je specifično hrvatsko kada Hrvatska uđe u EU, ni jedna se osoba ne želi izgubiti i ako nije prihvaćena u svojoj obitelji ona je napušta. Svi veliki narodi moraju imati na umu kako svaka najmanja država, najmanji narod želi zadržati nešto što smatra da je bitno za njegov identitet.

Hrvati u BiH

Još jednu stvar bih želio iznijeti, jer protivnici BiH i njezine mogućnosti to češće koriste, a to je da će se Hrvati asimilirati. No asimilacije nema, to nije uspio provesti ni komunizam, sve političko

forsiranje bratstva i jedinstva, miješanih brakova i svega drugoga nije donijelo velike asimilacije. I nakon pedeset godina komunističke propagande bilo je nešto miješanih brakova u gradovima, ali na selima jedva da se slučajno mogao naći poneki mješoviti brak. Hrvati su bili za Jugoslaviju velikim dijelom ustaše, zločinci, katolici, propagirala se kolektivna krivnja hrvatskog naroda. Jugoslavija je uz to bila ateistička, antihrvatska pa se opet nismo asimilirali.

Želio bih da rezultat ove tribine bude da i svi vi i mi pomalo širimo pozitivan odnos prema Bosni i Hercegovini i prema Hrvatima u Bosni. Moram reći da je u novijoj povijesti fenomen, koliko je meni poznato, da jedino mi Hrvati smanjujemo broj, svi drugi o sebi misle bolje, više i ljepše. Novine, mediji pa i važniji ljudi često govore da nas je nestalo više od pola, ili kako se često ponavlja da nas nema ni pola. Prema popisu 1991. g. u BiH je bilo 4.377.000 stanovnika od toga je bilo 760.000 Hrvata (17,4%), a po nekim crkvenim popisima bilo je 820.000 katolika. Do sada nema popisa pa se može baratati samo procjenama. Ujedinjeni narodi su 2001. objavili procjenu da ima 3 i pol milijuna stanovnika. od toga 510.000 Hrvata (15%). Američka CIA je 1. srpnja 2003. objavila procjenu da ima 3.900.000 stanovnika, a da ima 570.000 Hrvata (14,3%) i zanimljivo kako oni prave distinkciju i kažu 590.000 katolika. A neki Hrvati govore da nas je ostalo samo 100.000, pa i crkveni ljudi govore da nas ima 460.000. Ovo vam govorim jer sam osobno doživio kako se s tim brojkama manipulira i u inozemstvu time se prije svega hoće reći kako se uvijek smanjuje broj bih Hrvata i susljedno tome da Hrvati nemaju budućnosti u BiH. Zanimljivo je kako gotovo nitko od Hrvata u Hrvatskoj i u inozemstvu ne pita kakve imamo programe i projekte da opstanemo, kako nam mogu pomoći u tome i sl.

Opstanak Hrvata u BiH je i interes Hrvatske, jer osim granice od 1102 km, osim nacionalnog razloga također je bitan demografski razlog. Prema posljednjem popisu iz 2002. g., 11% pučanstva Hrvatske rođeno je u BiH, a možete pretpostaviti koliki su u drugom i trećem koljenu porijeklom iz BiH. Zanimljiv je podatak da je 1991. bilo u Zagrebu 142.000 iz BiH. Sljedeći bitan razlog za Hrvatsku o pitanju opstanka b-h Hrvata jest ekonomski. Moram reći da sam već prije, a i ovih dana, čuo na visokim mjestima kako se govori da je BiH teret Hrvatskoj. Znam da je BiH komplicirana, ali ne možemo se ponašati kao da nije bilo 1991., 1992. godine i dalje, odnosno da se tih godina ništa nije dogodilo. Nismo nikome kamen oko vrata, to me vrijeda i kao Hrvata a govorim i u ime HKD „Napredak“, velikog društva koje je učinilo puno i to je pokazatelj kako se može nešto napraviti kada se ima dobar program i kada se radi. Od obnove 1990. g. organizirali smo više od 600 koncerata, gotovo 400 izložbi, izdali oko 400 knjiga.

Usporedite to s onim što je učinilo na kulturnom i nacionalnom planu, npr. oko 400 tisuća Hrvata u Njemačkoj. Da nema hrvatskih katoličkih misija, pitanje je što bi uopće bilo od Hrvata u Njemačkoj kao i u drugim zemljama. Stoga nam ne treba nitko govoriti da živi u inozemstvu radi hrvatskih interesa, naravno rat je posebna situacija, nego da im je tamo bolje i ljepše živjeti. Uostalom, 95% svjetske migracije je samo radi gospodarskih razloga, a sve ostalo je sporedno.

Valja iznijeti i podatak da je 2004. g. Hrvatska prodala robe u BiH za 1,15 mlrd USD, da nema nas Hrvata u BiH ne bi mogla prodati ni blizu toliko, koliko je prodala npr. Mađarskoj ili Austriji. I ovo je pokazatelj kako b-h Hrvati nisu «teret» Hrvatskoj. Ne može se zaobići ni pitanje povratka. Činjenica jest da se u Republiku Srpsku nije vratilo gotovo ništa stanovništva, a glavni razlozi su: Srbi i ne kriju da priječe povratak, a i Hrvati se neće vraćati. Ali, u Federaciju se vratilo više od 50% Hrvata, što je iznad svjetskih prosjeka, npr. u Bugojno oko 8.000, u Travnik 12.000, u Jajce više od 80% i to je ono pozitivno što bi trebalo radi općih i globalnih interesa promovirati. Onaj tko se hoće seliti, neka se seli i ljudi će se seliti do kraja povijesti.

Mi smo još lošiji

Holbrooke je u ožujku 1995. bio zadužen za cijelu jugoistočnu Europu, a više je vremena trošio na BiH nego na sve ostalo. Čovjeku je već to dodijalo i u takvim okolnostima napravljeno je rješenje, napisao je to i u svojim memoarima, koje nije sretno. Loše je da su napravljena dva entiteta i to je najveći problem za funkcioniranje BiH kao države i za njezinu budućnost. Kada bi htjeli ukinuti prvo Federaciju jer je ona pandan Republici Srpskoj, treba pridobiti Srbe da smatraju BiH svojom domovinom jer bez njih nema te zemlje. Druga su stvar zločini koje treba odvojiti od ostalih dobrih ljudi. Možemo reći da međunarodna zajednica ne valja, ali smo mi, po mom mišljenju, još lošiji i bez nje bi bilo još teže. Najlakše je napadati druge. Tko nama brani da rješavamo probleme bez njih, ali za to zasada ima malo dobre volje. U BiH je svijet uložio 5 milijardi i 300 milijuna dolara. Međunarodna zajednica uzima puno, neki kažu pola, a ako je i to točno, ne uzimaju naše. A što smo mi drugima dali, npr. što je BiH i Hrvatska dala za kosovske izbjeglice? Inače, volio bih gledati najprije što je pozitivno, a onda da popravimo ono što je negativno. Bio sam za opciju da se uvede 5 godina puni protektorat, da se zabrani svim visokim ratnim dužnosnicima bavljenje politikom i da se nakon pet godina počne s novim ljudima. Nije realno ni prirodno da stvaraju mir i grade novu državu oni koji su do jučer razgovarali preko cijevi.

Prof. dr. sc. Pavo Barišić predstavlja predavača prof. dr. Franju Topića

Međunarodna aktivnost

Ljubljana: SJEDNICA MEĐUNARODNOG PREDSJEDNIŠTVA

Na sjednici proširenoga Predsjedništva Međunarodne Paneuropske unije, održane 28. svibnja 2006. u Ljubljani, bili su nazočni: prof. dr. Pavo Barišić, predsjednik HPEU i akademik Mislav Ježić, zamjenik predsjednika MPEU-a i počasni predsjednik HEPEU-a.

Goste su pozdravili domaćini: prof. France Bučar, predsjednik Paneuropskoga gibanja Slovenije i gradonačelnica Ljubljane, gđa Danica Simšič. Razgovor je vođen s nadbiskupom Alojzijem Uranom, dok je prijam za sve članove priredio predsjednik Republike Slovenije, dr. Janez Drnovšek u predsjedničkoj palači. HPEU je prihvaćen kao jedan od najaktivnijih paneuropskih organizacija, a kandidirali smo se za organizaciju Predsjedništva MPEU-a u 2007. godini.

Na sjednici je prihvaćeno finacijsko izvješće za 2005., proračun za 2006., te pripreme za proračun u 2007. Godišnja članarina za zapadnoeuropske članice podiže se s 500 na 3000 €, ostale članice 500 €, dok članice iz «trećih» zemalja trebaju plaćati 100 €. Između ostaloga, donesene su tri odvojene rezolucije: a) o Crnoj Gori, b) o Makedoniji i c) treću, koju je iznio PEU Francuske o francuskom jeziku.

Pariz: "SREDOZEMLJE KOJE DIJELIMO"

U Parizu je održan kolokvij pod naslovom „Sredozemlje koje dijelimo“ na kojemu je sudjelovao akademik Mislav Ježić. Na skupu dvosmislenoga naslova sudjelovali su izvanredni govornici iz redova savjetodavnih tijela francuske vlade, predsjednik i tajnik MPEU-a, alžirski ministar vanjskih poslova i drugi. Svojim govorom malo je razočarao potpredsjednik Europske banke za razvoj jer se zalagao da se sredstva pomoći preusmjere na njihove stare partnere s južne strane Mediterana, a ne u naš dio Europe, tj. sjeverni Mediteran. Na kolokviju su također sudjelovali: savjetnik kralja Maroka, predstavnice Palestine i Gruzije, predstavnica našega veleposlanstva u Parizu.

Vukovarski festival komorne glazbe

Vrijedna inicijativa Hrvatske paneuropske unije i naše članice Vlaste Gyura prerastao je u tradicionalno glazbeno okupljanje. Ovogodišnji 8. festival održan u perivoju i dvoranama Dvorca "Eltz" pod

pokroviteljstvom gradonačelnika Vukovara -od srijede 7. lipnja do subote 10. lipnja 2006. Domaćin festivala Vlaho Ljutić okupio je niz umjetnika. U četiri dana festivala nastupali su: Krešimir Stražanac, bariton, Marija Lešaja, sopran, Vlasta Gyura, klavir, Srdjan Filip Čaldarović, klavir, Mira Zidarić-Orešković, mezzosopran, Srebrrenka Široki, klavir te Zagrebački puhački orkestar.

Projekt: Pesticidi i okoliš

U skladu s programskom orijentacijom HPEU-a (promicanje i unaprjeđivanje najboljih europskih standarda zaštite prirodnog okoliša i života u Hrvatskoj), na natječaju s područja zaštite okoliša namijenjenog nevladinim udrugama za 2006. godinu, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva prihvatilo je projekt koji su izradili članovi HPEU-a pod nazivom «Pesticidi i okoliš, ostaci pesticida u živežnim namirnicama, njihov utjecaj na okoliš i ljude, osobito na djecu».

Glavni cilj je potaknuti stvaranje veće ekološke svijesti o štetnosti pesticida, poglavito kod učenika osnovnih i srednjih škola, ali i u svim drugim uzrastima, upoznavši ih s opasnostima koje vrebaju putem uporabe pesticida u zaštiti biljaka.

Očekivane aktivnosti i obveze dobivenog projekta su: tiskanje priručnika pod naslovom «Pesticidi i okoliš» prof. dr. Jana Čížeka i Vladimira Vadjona, prof., ilustriranu crtežima u boji Ivana Flegara, koja je temeljni pisani materijal ovoga projekta. Knjiga bi se besplatno dijelila osnovnim i srednjim školama, knjižnicama i dr., prema projektnom planu. Zatim izrada web-stranice s bitnim podatcima o projektu i organizacija tribine pod naslovom «Pesticidi i okoliš» u Zagrebu i Požegi.

Predstavljanje knjige Paneuropa

RICHARD COUDENHOVE KALERGI

PANEUROPA

“Paneuropa” je knjiga utemeljitelja paneuropskoga pokreta grofa Richarda Nikolausa Coudenhove-Kalergija (1894-1972), koja je znakovito obilježila nastojanja 20. stoljeća za europskim ujedinjenjem. Objavljena prvi put 1923. godine na njemačkom jeziku, tiskana u mnogim izdanjima i u milijunskim nakladama, prevedena je na većinu europskih i svjetskih jezika, a sada je u izdanju Hrvatske Paneuropske unije.

Da zamisao o paneuropskom političkom jedinstvu Europe nije ostala puka utopija svjedoči danas sve veći broj europskih građana i zemalja koji ujedinjuju Europu te u tom smislu kao sljedbenici nastavljaju misiju utemeljitelja.

U jedanaest poglavlja knjige, od kojih je polovicu posvetio političkom zaostajanju Europe u odnosu na nove svjetske sile, a drugu unutrašnjem propadanju zbog politike «sitnodržavlja» ili «Kleinstateri» politike, Coudenhove-Kalergi opisuje neprijateljstva, šovinizme, ratove, osvetničke politike europskih država njegova vremena.

U uvodu ovoj knjizi 1982. g. Kalergijev nasljednik u Paneuropskoj uniji Otto von Habsburg kaže:

«Pred šest desetljeća, kad je završio Prvi svjetski rat, na ruševinama stare Europe ustali su proroci koji nisu samo oplakivali izgubljenost kao nekoć Jeremija, nego su i oštrovidno prosuđivali sadašnjost, pokazujući put u budućnost. Među njima valja na prvome mjestu spomenuti Austrijanca Richarda von Coudenhove-Kalergija s njegovom Paneuropom.

U knjizi je izložena osebujna etička koncepcija koja u novijim raspravama tek od kraja 20. stoljeća sve više dobiva na značenju. Coudenhove-Kalergi nastoji ocrtati temelje svojevrsne univerzalne etike, polazeći od načela objektivnosti kao temeljnog načela morala. On gradi etička načela neovisne o religijama i kulturama pod vlastitim geslom: Objektivna je perspektiva moralna, a subjektivna nemoralna. Polazište je stalno traženje dijaloga među kulturama i religijama. Za europski identitet znakovit je susret kršćanske, židovske i islamske vjerske tradicije. U dijalogu i susretu traži se međusobno priznavanje i uvažavanje svjetskih religija, a ne njihovo stapanje i poništavanje.

Izvorna ideja Paneuropske unije zasnovana je primarno na mirovnim i gospodarskim prednostima koje takva državna zajednica donosi europskim građanima. Pisac se protivi pogledu Europe unatrag koji vodi u sukobe i zator. Suvremenik Oswalda Spenglera koji

je u osebujnoj morfologiji povijesti opisao Propast Zapada, Coudenhove-Kalergi ne prihvaća apokaliptične vizije i ne smatra da je europska kultura ostarjela. Uzrok je europske propasti politički, a ne biološki. Europska mladež ima povijesno poslanje načiniti preokret i na ruševinama europske anarhije podignuti novu ujedinjenu i uređenu Europu. Politički ujedinjena Europa, Pan-Europa, jedino ima dovoljno snage obraniti se od svakoga vojnog osvajanja i svake gospodarske konkurencije. Primarni su ciljevi dakle učvršćenje mira i osiguranje blagostanja u Europi.

Coudenhovea su nazvali utopistom, iako je on pritom bio daleko veći realist nego njegovi suvremenici. Kažu da je njegovo djelo zamalo uspjelo već u prvom zaletu; da bi nam Paneuropa bila prištedjela krvavi Drugi svjetski rat i podjelu Europe.

Za Hrvatsku koja je u ovih naših dana aktivno uključena u proces europske integracije iznimno je važno da našem čitateljstvu budu dostupna proročka i vizionarska djela koja su europsko promišljala u vremenima kada to nije bilo ni lako, a ni probitačno. Couden-

Prevoditelj prof. dr. sc. Mate Križman

hove-Kalergijeva Pan-Europa u tome nizu zauzima jedno od najvažnijih mjesta.»

Knjigu su predstavili prof. dr. sc. Pavo Barišić, akademik Mislav Ježić, dr. sc. Mladen Klemenčić, Nevenka Nekić, prof. i prevoditelj prof. dr. sc. Mate Križman.

Knjigu su predstavili prof. dr. sc. Pavo Barišić, dr. sc. Mladen Klemenčić, Nevenka Nekić, prof., prevoditelj prof. dr. sc. Mate Križman i akademik Mislav Ježić

TRADICIONALNI BOŽIĆNI DOMJENAK

Mladi akademski glazbenici Martina Mičija, glasovir i Metoda Sironić u ime glazbene udruge «Hrvatski glazbeni centar» koju vodi naš član Ivica Cesarec (također akademski glazbenik) održali su prigodni kraći koncert ozbiljne glazbe.

Iz pozdravnoga govora predsjednika Hrvatske Paneuropske unije prof. dr. Pave Barišića izdvajamo četiri ključna događaja koja su ponajviše obilježila i po kojima će biti prepoznatljivo i pamtiti se Ljeto Gospodnje 2005.

1. Odgođeni su nepravdom odlukom 16. ožujka 2005., a potom 3. listopada 2005. službeno započeti pregovori za punopravno članstvo i ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju. Time je ostvaren dugo sanjani europski iskorak Hrvatske i učinjen odmak od balkanskih asocijacija, Zapadnoga Balkana i sličnih konstrukcija u koje su nas neki željeli svrstati. To je prije svega zasluga Vlade, premijera, Austrije – ali i Paneuropske unije, u zemlji i inozemstvu, neki će događaji ostati zabilježeni, a neki će čekati tek pomnije ljetopisce i povjesničare koji će otkrivati što je učinio dr. Otto von Habsburg ili drugi neki istaknuti predstavnik da bi se Hrvatska približila ostvarenju svojega cilja. S tim je povezan i neugodan događaj uhićenja generala Gotovine koji je u narodu postao simbol Domovinskog rata, obrane i oslobođenja Lijepe Naše. Raduje stav i potpora Vlade RH u pružanju pravne pomoći, jamstvu itd.
2. Objavljena je programatska knjiga pokreta kojemu pripadamo – Richard Coudenhove Kalergi: Paneuropa
3. Prevedena je i objavljena knjiga – Životopis dr. Otta von Habsburga, a u 2006. godini očekujemo predstavljanje ove izuzetno vrijedne knjige diljem Hrvatske.
4. Godišnji skup Hrvatske paneuropske unije «Europski ustav i perspektive EU-a, suradnja EU-a sa Sredozemljem – Hrvatska 2007.» jedinstven je i neponovljiv događaj kojim smo uspjeli okupiti najeminentnije predstavnike Europe, Paneurope i Vlade Republike Hrvatske.

Sljedeće godine očekuju nas novi izazovi. To je prije svega konferencija na temu «Reforma pravosuđa i pravna država» i «Europski identitet – Hrvatska 2007.» koja će se održati u Dubrovniku.

Upućujem zahvale svima skupa i ponaosob da se netko ne uvrijedi. Kada bih nabrajao sve pojedinačno što je učinjeno odvelo bi nas predaleko, trajalo bi predugo i mogli bi moj prigodni govor prisposodobiti kao što je Voltaire kazao kada su ga zapitali za sud o predavanju što ga je održao jedan član Akademije. Voltaire je to predavanje koje je trajalo dva sata i bilo dosadno ovako ocijenio: «Govor je imao puno sličnosti s mačem Karla Velikoga. Na opće nerazumijevanje što je tim sudom htio kazati dodao je sljedeće tumačenje: Mislim da je bilo dugo i ravno».

Kako bih izbjegao vaše slične asocijacije ovdje ću s govorom i nabranjima stati, a vama svima još jednom zaželjeti ugodne božićne blagdane i sve najbolje u novom Ljetu Gospodnjem 2006.- završio je predsjednik HPEU-a.

26. siječnja 2006.

Govor duše

Teoretičar Pignon izjavio je davno kako nastojanje da se umjetnost odvoji od stvarnosti, znači neku vrst uskraćivanja života.

Nova izložba članova likovne sekcije udruge Dodir pokazuje koliko je ova tvrdnja istinita. Njihova uporna nastojanja da shvate svijet kao pojavu uobličenu u figurativni i njima uglavnom nedostupan fenomen, ostvaruju se u strasti za oblikovanjem likovnoga svijeta prirode i čovjeka. Osjećaj da su situirani u tom njima nevidljivom mimesisu, da ih on zanosi, znak je duboke antropološke osjećajnosti koja teži punini postojanja.

Slikarstvo u osoba kojima je vidno polje suženo na djeliće milimetara, zahtijeva dugotrajni i ozbiljni rad na slici. Mnogi od ovih slikarskih radova nastali su pomoću povećala i rađeni poput najtišega paučinastoga tkanja. Sliku ostvaruju dodirnom poentilističkoga duktusa i snagom imaginacije, pomno slažući boje, jer one su izazov jednako kao forma i svjetlost. Ta čežnja za snažnim koloritom jasna je kao i svjetlosni valovi koji su rasprostrti nad golemim prostranstvima pučina, planina ili šuma. Njihova je to preoblikovana i zamišljena vizija nekog pejzaža, intenzivnija od uobičajenoga, i nudi srh simbolike koje imaju koloritno razbarušene fovističke slike nešto starijih majstora.

Iznenade ove slike snagom rasplinuća svjetla, impresijom neba i vode, ili pak toplim smeđe-rumenim tonovima, čežnjom za smaragdnom dubinama šuma, kardinalskocrvenim udarima, a svaka boja nosi svoju simboliku.

Keramički likovni ostvaraji posebno su mjesto u svijetu "dodirovaca". U nekoliko ciklusa možemo uočiti sklonost sakralnom, koji je ovdje zastupljen s nekoliko radova, a dominira lik Krista. Ništa nije beznačajno u svijetu koji možeš samo rukama dotaknuti i spoznati. Tišina u keramici razbijena je bestijarijem u kojem posebno mjesto zauzimaju konji čije glave izražavaju nijanse očaja i boli.

Za razliku od te vrste keramike na ovoj izložbi, predstavljaju se i radovi posve suvremena izraza: apstraktni, stilizirani, glatkih površina oplojša, volumenima koji propuštaju svjetlo i zatvaraju tamu. Ciklus ljudskoga tijela donosi intimne vizije ljepote i biti začudnih aktova, istražujući posebno ženska tijela. Izrazito je to refleksivno modeliranje u nijansama okera i bijeloga. Apstrakcija podsjeća ponekad na skrutnuli život u zagrljaju školjke, heraldičku jednostavnost, a ponekad glatka ploha izranja iz nehajno i prirodno oblikovana volumena.

Maske izvedene u istom keramičkom materijalu glini, uistinu su posebno poglavlje mašte: pokla-konotativni dio samoće neizrečene riječi. Ima u njima tuposti, zla, ludosti i boli. To je posebna likovna logika svakoga Dodirovca i svjedočanstvo neke drame.

Treba prići i dodirnuti DODIR da bi se spoznala ona istina koju je izrekao M. Heidegger: Govori li to duša? Govori li svijet?

Nevenka Nekić, prof.

9. ožujka 2006.

Ovdje počinje let

Slikarica i skulptorica Mirjana Matić pripada mlađoj slikarskoj generaciji istarskih hrvatskih umjetnika koja ima iza sebe dugo-godišnji likovni rad.

U Zagrebu je izlagala više puta i prigodom jedne skupne izložbe Paralelne harmonije (2001.), u društvu s još četiri umjetnika, ostavila je poseban dojam svojim introvertiranim artističkim svijetom u kojem su nas okruživali zidovi drevnih istarskih kuća.

Treba hodočastiti u Istru jer ona je kao škrinja puna iznenađenja, nepatvorenosti i neke začudne dobrote koja se runi i nestaje u malim zaseocima srca poluotoka, ispresijecana tankim potocima, okićena kamenim gradinama, okružena vinogradima i tišinom. Treba doći u proljeće kad cvatu tisuće perunika i uspeti se na uzvisine gdje stoluju gradići Hum ili Roč, a ulice i kuće smežurane žbuke poput starih oskоруša, samuju u ostavljenosti. Ne otvaraju se prozori, kao ni na slikama Mirjane Matić, ne prolaze stanovnici, ne leprša rublje niti se čuju djevojački glasovi.

Zaseoci i veća mjesta bremeniti su uspomena, zidovi su zatvorili nekad živahne svjetove, a slikarica izvlači lice ove tajne dodirrom ruke na platnu, nanoseći gustu masu boje, grumenastu, od sunca i kiše pocrnjelu i

izbljediteljnu. Plohe su to koje nastaju strašću kipara, strukturom nalik na sadrene hrapave otiske, uvijek u prikriivanju palimpsesta sto izviruje u nekoliko sojeva. Svaka generacija ostavila je svoj biljeg u tom ambijentu, mnogi su odavde prvi put poletjeli u svijet, baš kao i ptice, da bi se opet vratili svakoga proljeća. Golubinjak je česti arhitektonski motiv u njenom kraju, kaže slikarica, a zovu ga u dijalektu kolumbarij. To je simbolika pripadajuća ambijentu ove naše krhke pokrajine, koja na slici Hrvatske nalikuje na glavu ptice koja je klonula.

U tom kamenu, ožbukanu prije stotina i stotina godina, imati svoju fugu, ponasob poznavati svaki kut, sunčanu stranu i sjenu hladovinu, pa onda sve to pretvoriti u artistički vlastiti ambijentarij, dati tome rukopisni trag koji će ostati kao znak ljubavi i nostalgije, eto to je uspjelo Mirjani Matić. Mali tamni otvori na njenim ploham zidova skrivaju život ili prazninu, koja nas često dočekuje u putovanjima Istrom i ta s slikarska semantička tama ima tu dvojakost. To nisu prozori, to su scenografski utori zaborava, uskrnuli isušeni, a nekada ostakljeni vidici sa sjenama ptica u letu, sada kao puškarice, zamci paukova.

Zanimljivi su slikarski prikazi neba. Ono dijeli ili spaja kao tanka modra linija, ali nikada nema dominantnu ulogu. Njega se ne valja valjkom, rukom ni slikarskim špahtlom, ono je blaga crta ili samo kvadratić, slutnja, bez

pjeskovitih naslaga. Ako su zidovi zemaljsko vrijeme, nebo je ono vječno, nepoznato. Na slikama Mirjane Matić uspinje se tišina k nebu po hrapavu zidu, odupire se nožicama ptica i buba, dok svilene crne lastavice nečujno ulijeću u gnijezda.

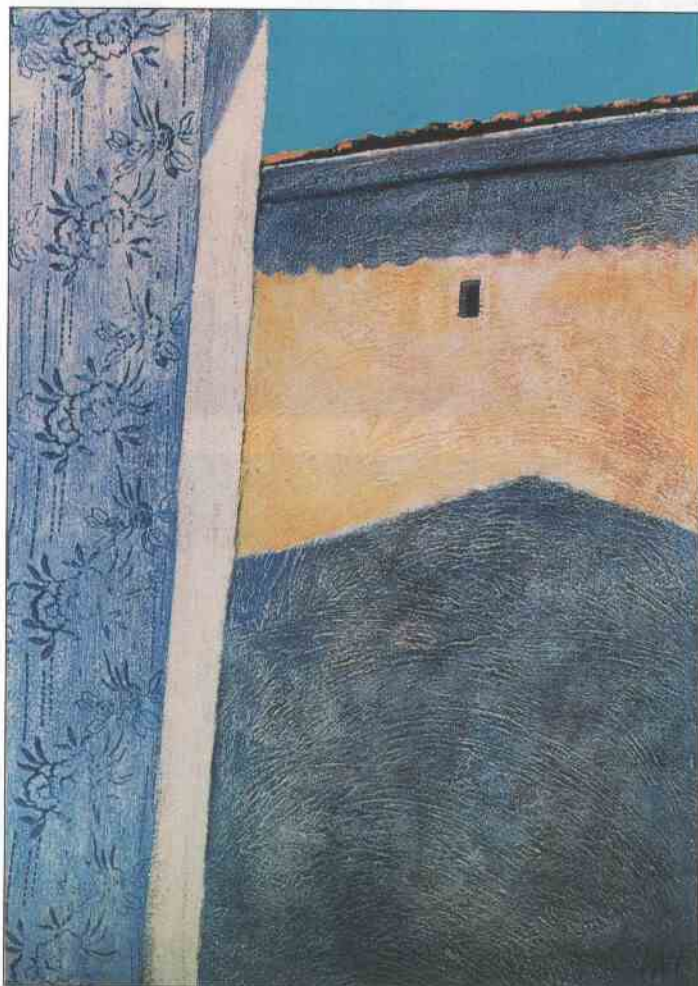
Odala se slikarica postmodernoj fakturi, plohi i koloritu, apstrahirala nebitno, ritam života starih ulica pretvorila u drhtave zavijutke slojevitih zamaha rukama i jedino tako iznijela svoju intimu, koja je poistovjećena s naglascima mrtve materije.

Kolorit je suspregnut mjestimično do bljedoga okera, da bi planuo karmin-crvenim u komplementarnom sudaru sa zelenim, ili modrim koji dodiruje narančasto. Njeni vrtovi puni su zagasita zlata u zalasku sunca, u zamiranju njegovu na sunčanoj krmi kojom kuća plovi put neba.

Osobit je i originalan rukopis slikarice Mirjane Matić, vezan za selo gdje provodi dane i dijeli ih na apolonijski i dionizijski tren: u vinogradima njenim posjećuje ju bog Dionis i pretvara kapljice u vino, a Apolon vodi ruku na slikama i skulpturama. Tako bi rekli stari Grci - i to je kalokagatija.

A Matoš je davno napisao da su krajevi ljudi, a ljudi su krajevi. Sudeći prema ovim slikama možda će dio neba jednoga dana postati veći, ili se ispuniti onim što nam je Istra već darovala - metafizikom jednoga Vincenta iz Kastva.

Nevenka Nekić

Umjetnica Mirjana Matić

4. svibnja 2006.

Anton Palić

Koža kao inspiracija

U tišini svoje zagrebačke radionice Anton Palić, stvara umjetničke predmete za uporabu izrađene od kože u obojenim nijansama od nježnog okera do tamne višnjeve boje. Stvorio je cijeli ciklus umjetničkih djela od predmeta za praktičnu uporabu do niza slika od kože, obojanih prigušenim tonovima i reljefnim izobličenjima. Od vegetabilnih do antropomorfnih s naznakama sakralnih trenutaka, ova izložba otvara novu stranicu darovita majstora kože: slikara namjere.

Anton Palić rođen je 2. prosinca 1961. u Janjevu. Kao dijete došao je u Zagreb gdje je završio osnovnu i srednju medicinsku školu. Duže vrijeme radio je u obiteljskom zlatarskom obrtu. U SAD (Los Angeles) proveo je godinu dana pišući tekstove za suvremenu glazbu. Bio je sudionik Domovinskog rata, odlikovan Ordenom hrvatskog pletera.

Kao u davnim vremenima prije nekoliko stoljeća ili čak tisućljeća, složene su na policama knjige, spomenari, okviri za slike, naokolo namještaj i starinske škrinje, rušnice, kao iz bajke, pa onda i same slike u reljefu koji oblikuje njegova mašta. Koža miriše na onaj prirodni ugodan način, a na dodir ruke odgovara glatkim lakom, lanenim uljem, baršunastom semiš - prevlakom, glaceom nježnoga kozjeg ili janječeg dotaka, tankim ševroom nekada u rimsko i srednjovjekovno doba zvanim caprinom i ovinom - kožom za najtanje obrade. Od njih su se izrađivali codexi, rukopisne knjige, ispisane djelima znamenitih pisaca, svetim tekstovima, oslikane minijaturama i inicijalima. Najstariji zapisi na koži nalaze se u svim kulturama. Koža se obrađivala od pretpovijesnih vremena, služila za odjeću, obuću, jer fe podatna, diše, elastična i meka, a posjeduje čvrstoću. Mogla je biti navučena, na drvo i postati štit, tobolac, konjska orma, sjedalica za kneginju ti posebno bijeloj štavi, koja se činila pomoću pšeničnoga brašna i žumanjaka. Služila je kao novac (pecunia), darovala se u prigodama, pa ju spominju u babilonskim zapisima prije tri i pol tisuće godina. Obojana biljnim ekstraktima, koji ubrzavaju proces štavljenja, dobivala je boje koje ni danas nisu izbljedjele. Njena je dobrota dopuštala da se ukrasi srebrom i zlatom, gorskim kristalom, da se u nju umetnu alke, kopče, medaljoni. Njene boje smjeli su nekada, kao i boje tkanina, nositi određeni staleži: crvena je bila rezervirana za plemstvo i svećenstvo. Od nje su izrađivani grbovi, na kožnim vrpcama visili su pečati na ispravama, a često su se na zidovima zamkova isertavale genealogije na koži.

Sve nam to na neki način dolazi ususret ovim umjetničkim obrtom Antona Palića. Koristeći govedu, teleću, svinjsku i janječju kožu, dodajući mesing, baršun, srebro i staklo, stvorio je majstor zlatarskoga zanata vrijedna djela, koja podsjećaju na one davne dane kad se iz Španjolske dovozila koža čak na naše sajmove po Zagorju i Međimurju, pa je ušla i u narodnu pjesmu: «Kupil sem joj čizmice, lepe kordovanske, da mi ne govoriš reci grubijanske...» Taj sjajni period maurskoga obrta u dalekoj Cordobi kao da se obnavlja ovim plemenitim zanatskim proizvodima, koji su ujedno umjetničke obrade visoke razine.

Postojali su putevi kojima je tekla trgovina diljem Europe. Jedan takav polazio je od Dubrovnika, preko Konavala, u župe Plav i Hvosno (Metohija), pa uz nekada rimsku Ulpianu (Lipljani) sve do JANJEVA blizu rijeke Ibra i Prištine, kamo su davno doselili Hrvati iz Dubrovnika s posebnim ovlastima za trgovinu i obrte. Mjesto se razvilo u veliko i skladno katoličko naselje okupljeno oko crkve Svetoga Nikole. Crkva je bila bogato opremljena liturgijskim posuđem, radovima domaćih zlatara, kipovima Sv. Ante i Djevice Marije. Prvi puta Janjevo se spominje u dokumentima 1303. godine. Okruženo rudnicima olova i srebra, razvilo je zavidnu vještinu zlatarskog zanatstva. Svoje su proizvode dovozili u Dubrovnik, ili pak neobrađeno srebro, žitarice, meso, sir, med i kože. Tako je uz doseljenike Sase izraslo jedno veliko trgovište i zanatsko središte koje je imalo više od 800 kuća. Iz takve sredine dolazi Anton Palić, noseći u svojem višestoljetnim sjećanjima ljepotu obrade metala i posebno kože.

Autor umjetničkih predmeta Anton Palić

Njegova mašta odazvala se tradicionalnim oblicima predmeta za praktičnu uporabu, ali nije se zaustavila samo na tome: stvorio je cijeli ciklus slika od kože, obojanih prigušenim tonovima i reljefnim izbočenjima oblikovao likove. Od vegetabilnih do antropomorfnih, s naznakama sakralnih trenutaka. Ova izložba otvara i novu stranicu darovita majstora kože: slikarske namjere. Pokazao je suspretnu sklonost figurativnom, ali u isto vrijeme i apstraktnim formama. Ovo je svakako rijetkost u slikarskom metieru, jer je materijal kao i sredstvo obrade posve novo: izvodi se malim rezbarskim nožićem od slonovače pritiskom na elastičnu kožnu podlogu.

Sveukupnost dojma ostvarenog kroz predmete i slike nosi u sebi neku praiskonsku vezu čovjeka i prirode, smisao za sklad metala i kože, diskretnu; toplinu znalački odabranih boja, spoj uporabnog i lijepog bez suvremenih umjetnih dodataka.

Prva ovakva radionica u Hrvatskoj zaslužuje predstavljanje javnosti i svijest tome, da se Janjevo i majstor Anton Palić pojavljuju u Zagrebu svojom ponajboljim spojem tradicije i suvremenosti.

Nevenka Nekić, prof.

Vrijeme traganja

U suradnji s Veleposlanstvom Ukrajine u Republici Hrvatskoj u četvrtak, 28. rujna 2006. otvorena je izložba iz privatne zbirke umjetnina Đuro Vidmarovića pod nazivom **VRIJEME TRAGANJA** - kraj soc-realizma i početak novih stremljenja u ukrajinskom slikarstvu. O izložbi su govorili otpravnik poslova Veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj g. Anatolij Černišenko, Predsjednik Hrvatske Paneuropske unije prof. dr. Pavo Barišić, Nevenka Nekić, prof. i Đuro Vidmarović, prof.

Evo nekoliko karakterističnih detalja izrečenih na otvorenju i zabilježenih u katalogu izložbe.

Izložba koju vam predstavljamo pokušaj je ukazivanja na napore ukrajinskih umjetnika, poglavito onih iz sfere likovnih umjetnosti, da raskinu stegu koje im je nametao ideologem socijalističkog realizma i iskazu svoje stvaralačke mogućnosti i na ostalim područjima estetskog iskaza. Komunistički režim budno je pratio umjetničku produkciju, kako ne bi došlo do, kako se tada govorilo, raznih oblika ideološkog zastranjivanja, pa čak i Partiji neprihvatljivih pojava i tendencija. Umjetnike koji nisu doveli u pitanje ideološke okvire, režim je nagrađivao materijalnom sigurnošću, priznanjima i promaknućima unutar umjetničkih udruga i statusom prominentnih osoba unutar državnog ustroja. Svaki umjetnik koji je uspio postati članom udruge imao je zagarantirana primanja i osigurane uvjete za rad. Uvjet je bio ne odstupanje od ideologema. Oni koji se toga ne bi pridržavali doživljavali su razgranati oblik kažnjavanja, od partijskih opomena, uskraćivanja izložaba, pa sve do uhićenja, slanja u sibirске koncentracijske logore, pa čak i ubijanja, kao što je bio slučaj sa slikarima poznatim pod nazivom „Bojčukisti“.

Tragedija za ukrajinsko slikarstvo i likovnu umjetnost u cjelini bila je tim veća što se u prvim dekadama XX. stoljeća upravo unutar stvaralačkog genija ovog naroda rodio snažan estetski pokret danas poznat kao „Ukrajinska avangarda“. Kazimir Malevič, jedan od rodonačelnika ovog pokreta, svojom je stvaralačkom imaginacijom, povezivanjem nacionalnih slikarskih korijena s potpuno novim umjetničkim vidicima otvorio vrata avangardi u cijeloj zapadnoj hemisferi.

Snažne stvaralačke ličnosti u ukrajinskom umjetničkom životu neprestano su tražile mogućnosti za labavljenje ideoloških ograda, pa čak i za stvaranje mimo njih. Tako se javlja neformalni pokret umjetnika koji izlažu svoje radove ilegalno, odnosno privatno, za krug prijatelja i poznanika, u svojim stanovima, ateljeima ili podrumima. Otuda naziv „pidpiljna“ umjetnost.

Među slikama koje vam pokazujemo nalaze se neke koje otkrivaju igru „skrivača“ s režimom. Naime, umjetnik bi sadržajem zadovoljio ideološke postavke, ali složenim umjetničkim govorom odaslao poruku koja

† Đuro Vidmarović predstavlja umjetnine iz svoje zbirke

† Otpravnik poslova Veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj g. Anatolij Černišenko sa suprugom i Đuro Vidmarović

je bila dvosmislena, a koju su oni kojima je bila upućena dobro razumjeli. Tu se posebno ističe slikar Juraj Luckeвиč kojega pratimo od socrealističkih tema, rađenih i tehnikom prilagođenom tom ideologemu, pa sve do odbacivanja ideološkog jarma i stvaranja smjera koji je poznat pod nazivom „Ukrajinski neo-baroko“. Drugi je primjer akademik Storoženko, koji je slikanjem ukrajinskog seljaka u karpatskim prostorima iskazao vitalitet i postojanost vlastitog naroda. Znakovit je primjer Tatjana Jablonska, akademik i ruske i ukrajinske Akademije znanosti i umjetnosti, Ruskinja koja se sjedinila s ukrajinskom kulturom, likovnošću i senzibilitetom. Premda ovjenčana najvišim priznanjima, kao što su Staljinova i Lenjinova nagrada za umjetnički rad, prekinula je sa socrealizmom tijekom „Perestrojke“ i život završila kao laureat najvišeg priznanja koji nezavisna Ukrajina dodjeljuje umjetnicima, nagrade „Taras Grigorovič Ševčenko“.

Posebnu pažnju skrećemo na slikara Danila Narbuta. Zbog „ukrajinskog nacionalizma“ iskazanog u njegovim slikama proveo je mnoge godine u sibirskim logorima.

U kolekciji koju prikazujemo nema slika komunističkog promidžbenog realizma, s ideološkim znakovljem i sadržajnim ekskluzivizmom.

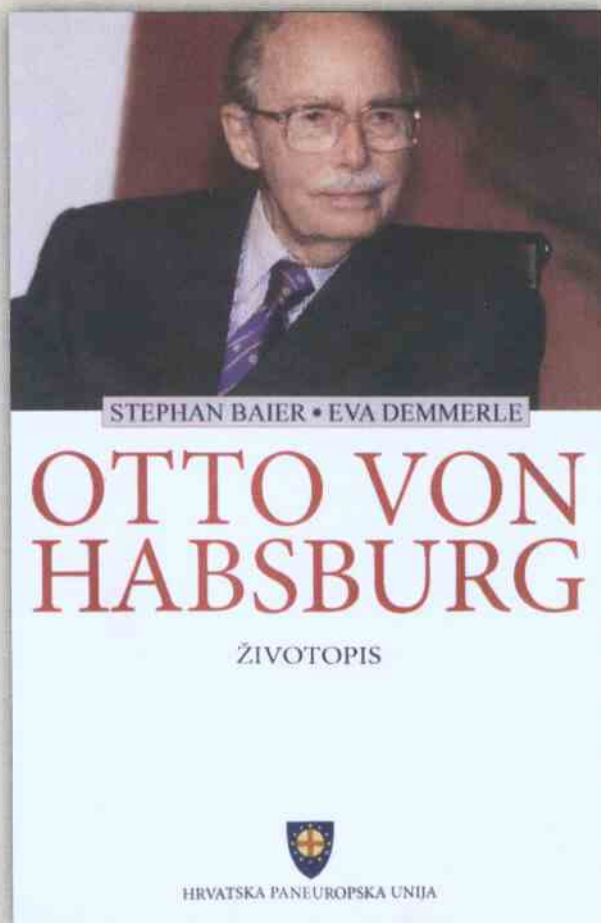

† Ukrajinski seljak u karpatskim prostorima - akademik Storoženko, ulje na platnu

Nakon raspada SSSR-a i stvaranja nezavisne Ukrajine, slikari su bačeni ponovo u za njih delikatno razdoblje. Dok su im ranije za vratom dahtali ideološki cenzori, ali im osiguravali i životni standard, sada su se našli sami na tržištu, podložni njegovim zakonima, ukusima i manipulacijama. Tržište im ponovo nameće ograničenja, a materijalna nezbrinutost prisiljava ih na poslušnost. Oni koji žele stvarati prema vlastitom nadahnuću i estetskim htijenjima, ne robovati tržištu, osuđeni su na neizvjesnost i siromaštvo.

Đuro Vidmarović

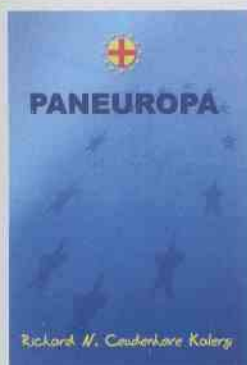
**Novija
izdanja
Hrvatske
Paneuropske
unije**

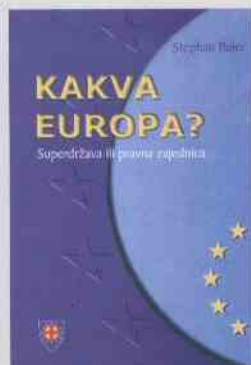
Stephan Baier-Eva Demmerle
OTTO VON HABSBURG - ŽIVOTOPIS
Prijevod: Jasna Čmelić, prof.

Jedinstveni izvori: dosad neobjavljeni dokumenti i mnogobrojne fotografije iz privatnog arhiva obitelji Habsburg omogućuju nam prvi put baciti pogled iza kulisa jednoga jedinstvenog života. Ova knjiga širokom čitateljstvu može zorno i detaljno prikazati povijesne događaje koji se u velikoj mjeri tiču i same Hrvatske, počam od posljednjih godina vladanja cara i kralja Franje Josipa I., vjenčanja nadvojvode Karla i princeze Zite Bourbon Parma, roditelja nadvojvode Otta, izbijanja Prvoga svjetskog rata i uništenja Austro-Ugarske Monarhije sve do danas. Prikazana su sva razdoblja bogatog života nadvojvode Otta i njegove obitelji, brojni povijesni događaji kojima je bio kako svjedokom, kao i sudionikom.

Moderno opremljena knjiga formata B5, obujma 500 stranica i dodatkom s više od stotinu c/b i kolor fotografija, tvrdo ukoričena, predlist i zalist zemljovid, ovitak, šivano.
Cijena 320,00 kuna

Richard Coudenhove Kalergi
PANEUROPA
Prijevod: dr. Mate Križman
Knjiga je formata B5, obujma 160 str. proširana, korice kolor.
Cijena 140,00 kuna

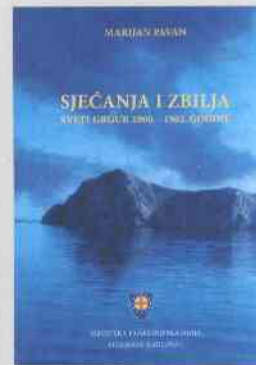
Stephan Baier
KAKVA EUROPA
Prijevod: Jasna Čmelić, prof.
Knjiga je formata 14x20,5 cm, obujma 182 stranice, tiskana na finom offsetnom papiru, proširani uvez.
Cijena 95,00 kuna

Richard Coudenhove-Kalergi
TOTALITARNA DRŽAVA –
POTPUNI ČOVJEK
Prijevod: Vladimir Vadjon, prof.
Knjiga je formata 14x20,5 cm, obujma 192 stranice, tiskana na finom offsetnom papiru, proširani uvez.
Cijena 95,00 kuna

Nevenka Nekić
DANI U DANSKOJ
Ljeta 2002.
Knjiga je formata 16x20,5 cm s fotografijama u boji. Mekli uvez 56 stranica.
Cijena 74,00 kuna

Marijan Pavan
SJEĆANJE I ZBILJA
Sveti Grgur 1960.-1962. godina
Zagreb, Hrvatska Paneuropska unija - Ogranak Karlovac
Knjiga je formata 14x20,5 cm s fotografijama u boji. Mekli uvez 124 stranice
Cijena 120,00 kuna

Vaše narudžbe možete dostaviti na adresu:
HRVATSKA PANEUROPСКА UNIJA
Jurišićeva 1a, 10000 Zagreb ili na
tel.: 01/4813 451, fax: 01/ 48 13 453,
e-pošta: hpeu@zg.t-com.hr

**Radostan Božić i blagoslovljenu 2007. godinu
želi vam Hrvatska Paneuropska unija**

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA
INTERNATIONAL CONFERENCE

Europski identitet - Hrvatska 2007. The European Identity - Croatia 2007

Dubrovnik, 27. - 29. listopada 2006.
Dubrovnik, October, 27th - 29th, 2006.

Hrvatska Paneuropska unija ove godine organizira međunarodnu konferenciju. Tema konferencije posvećena je raspravama o europskom identitetu u kojima se postavlja pitanje, želi li Europa postati ekskluzivni kršćanski klub, zona slobodne trgovine, svjetska velesila ili nešto drugo. Hrvatska je u fazi intenzivnih pregovora za ulazak u Europsku uniju i želi dati djelatno prinos učvršćivanju europskoga identiteta, kao što je to činila tijekom višestoljetne povijesti. Grad Dubrovnik ima bogatu kulturnu baštinu, bio je slobodna republika i sada je jedan od važnih i prepoznatljivih spomeničkih bisera hrvatskoga i europskoga identiteta te posredovatelj slobodne trgovine i komunikacije među ljudima, narodima i državama. Zacijelo je dubrovački horizont poticajno mjesto za promišljanja i razgovore o potvrđivanju europskih vrednota te značenju europske prošlosti i povijesti za njezin identitet i budućnost.

Konferencija se održava pod visokim pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske. Na konferenciji će sudjelovati Jadranka Kosor, potpredsjednica Vlade RH i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Pozvana je također, ministrica vanjskih poslova i europskih integracija, mr. sc. Kolinda Grabar Kitarović. Supokroviteljstvo skupa i sudjelovanje u radu potvrdila je gradonačelnica grada Dubrovnika Dubravka Šuica. Na skupu se očekuje i nazočnost dubrovačkoga biskupa dr. Želimira Puljića.

Sudjelovanje su najavili: predsjednik Paneuropske unije Alain Terrenoire, počasni predsjednik nadvojvoda dr. Otto von Habsburg, dopredsjednica barunica Walburga Habsburg Douglas, član Europskog parlamenta Bernd Posselt i Ana Ibrišagić.

Konferencija je održana uz potporu: zaklade Hanns Seidel, CIFE-e, Grada Dubrovnika, Dubrovačko-neretvanske županije, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstva kulture, PBZ-a, Dubrovačke biskupije, Putničke agencije „Atlas“, „Geofoto“, „Internos“, „Reprograph“ i dr.

